

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

Па чутках і аўтарытэце

Работа з пенсіяй: умовы не змяняюцца?

НАСУПЕРАК ШМАТЛІКІМ РАЗМОВАМ, НА СЁННЯ ў БЕЛАРУСІ НЕ РЫХТУЕЦЦА НІЯКІХ ПРАПАНОВАў ПА ўВЯДЗЕННІ ДАДАТКОВЫХ АБМЕЖАВАННЯў ПА ВЫПЛАЦЕ ПЕНСІЎ У ЧАС РАБОТЫ — аб гэтым у гурты з карэспандэнтам «Звязды» паведаміла начальнік галоўнага ўпраўлення пенсійнага забеспячэння і сацыяльнага страхавання Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Валіяціна КАРАЛЁВА.

Сяргей ГРЫБ.

БЕЛАРУСЬ І РАСІЯ ПРАДОЎЖАЦЬ РАЗВІЦЦЁ СУПРАЦОЎНІЦТВА НА ПРЫНЦЫПАХ РЫНКАВАЙ ЭКАНОМІКІ І ўЗАЕМНАЙ ВЫГАДЫ

Беларусь і Расія прыхільныя дзеючаму Дагавору аб стварэнні Саюзнай дзяржавы і маюць намер паглыбляць двухбаковае інтэграцыйнае ўзаемадзеянне. Аб гэтым было заяўлена на выніках перагавораў прэзідэнтаў Беларусі і Расіі Аляксандра Лукашэнкі і Дамітрыя Мядзведзева, праведзеных 22 чэрвеня ў Брэсцкай крэпасці ў Дзень усенароднай памяці ахвяраў Вялікай Айчыннай вайны.

Паводле слоў кіраўніка беларускай дзяржавы, сімвалічна, што першы візіт Дамітрыя Мядзведзева ў Беларусь у якасці прэзідэнта адбыўся менавіта на брэсцкую зямлю: месца, якое стала святыняй і для беларусаў, і для расіян.

Прэзідэнты прынялі ўдзел у мерапрыемствах, прысвечаных трагічнай даце. Аляксандр Лукашэнка і Дамітры Мядзведзеў усклалі вянкi да Вечнага агню мемарыяльнага комплексу «Брэсцкая крэпасць-герой». Прысутныя на цырымоніі мінутай маўчання ўшанавалі памяць загінулых воінаў. Кіраўнікі дзяржаў уцэпа паразмаўлялі з ветэранамі Вялікай Айчыннай вайны і моладдзю. Прэзідэнт Беларусі пажадаў ветэранам здароўя і доўгіх гадоў жыцця.

У час агляднай экскурсіі па тэрыторыі мемарыяла Прэзідэнты аглядзелі адзін з сімвалаў абароны крэпасці — Холмскаю браму, наведалі Свята-Мікалаеўскі гарнізонны сабор.

Затым Прэзідэнты правялі перагаворы, абраўшы месцам сустрачкі музей абароны Брэсцкай крэпасці. Як адначасна заявіў Лукашэнка, у час гурты ў фармаце сам-на-сам, кіраўніцтва Беларусі і Расіі можа і павінна зрабіць усё, каб забяспечыць для разнапланнага напуўнення Саюзнай дзяржавы.

«Беларусь і Расія заўсёды будуць разам, нашы народы ніколі не будуць жыць асобна ад аднаго», — падкрэсліў ён. Дамітры Мядзведзеў выказаў гатоўнасць абмеркаваць тэмаў пачатку дня, якія датычацца развіцця эканамічных сувязей, палітычных кантактаў, ўзаемадзеяння на міжнароднай арэне. «Ні адно пытанне не застаецца без адказу. Гэта добра, таму што азначае пераёмнасць, неабходнасць падтрымання нашых адносін на самым высокім узроўні», — сказаў расійскі гасць.

Прэзідэнт Расіі падзякаваў за запрашэнне наведаць Беларусь у асабліва для народаў дзвюх краін дату — Дзень усенароднай памяці ахвяраў Вялікай Айчыннай вайны. «Важна, што памяць аб тых падзеях застаецца. Прысутнасць тут тысяч людзей пацвярджае простую думку, што мы не толькі помнім пра тых часы, але яны нас аб'ядноўваюць. І вы маеце рашучы, мы павінны зрабіць усё, што ад нас залежыць, каб не падмануць іх чаканняў», — адзначыў Дамітры Мядзведзеў.

На перагаворах у пашырэнні фармаце прэзідэнты аднадушна вы-

казаліся за захаванне высокай дынамікі росту ўзаемагандлю паміж краінамі. Пры гэтым Аляксандр Лукашэнка заўважыў, што ў Беларусі і Расіі ёсць некаторыя пытанні, якія неабходна паставіць рубам.

Расійская Федэрацыя — асноўны эканамічны і гандлёвы партнёр Беларусі. На долю Расіі ў 2007 годзе прыпадала 49,2 працэнта агульнага аб'ёму знешняга гандлю Беларусі. Тавараабарот дзвюх краін за мінулы год перасягнуў \$26 млрд. За 4 месяцы 2008 года — вырас на 65 працэнтаў у параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года і дасягнуў \$11,35 млрд. Беларусь экспартуе ў Расійскую Федэрацыю ў асноўным машыны, абсталяванне, механічныя ўстаноўкі, транспартныя сродкі, харчовыя тавары, тэкстыль. Імпартуе мінеральнае паліва, чорныя і колерныя металы, прадукцыю хімічнай прамысловасці.

Асноўнымі пакупнікамі беларускай прадукцыі ў студзені-красавіку 2008 года даляры Масква, Маскоўская вобласць, Санкт-Пецярбург, Рэспубліка Татарстан, Смаленская, Ніжагародская, Кемераўская, Растоўская, Бранская і Чалынінская вобласці.

Паводле слоў Дамітрыя Мядзведзева, такія тэмпы неабходна захавашы. «Тое, што ў нас так прырастае гандлёвы абарот, гэта добрая прымета, нягледзячы на цяжкасці, што існуюць на міжнародным фінансавым і харчовым рынку. У нас на дзве тры адбыўся прырост. Размова ідзе не аб нейкіх маленькіх лічбах. У нас і па мінулым годзе \$26 млрд гандлёвага абароту. Таму да гэтай лічбы мы хацеліся б прыбыліць», — сказаў прэзідэнт Расіі. Ён таксама адзначыў, што неабходна прыкласці ўсе намаганні, каб захавашы гэты дынаміку на астатнія месяцы.

«Ёсць іншыя пытанні ў нашых адносін, але ўсё ж такі эканоміка вызначае развіццё краін», — дадаў Дамітры Мядзведзеў.

Па выніках перагавораў прэзідэнты прынялі сумесную дэкларацыю. Аляксандр Лукашэнка і Дамітры Мядзведзеў выказалі задавальненне паступальным характарам развіцця адносін паміж дзвюма краінамі і падкрэслілі прыхільнасць Дагавору аб стварэнні Саюзнай дзяржавы, падпісанаму 8 снежня 1999 года. Пры гэтым тэма работ, што выдзяляюцца ў гэтым напрамку, з'яўляюцца паслядоўна пашырэнне і паглыбленне ўзаемавага расійска-беларускага інтэграцыйнага супрацоўніцтва, умацаванне сістэмы калектыўнай бяспекі, на-рошчэнне ўзаемадзеяння ў гуманітарнай сферы і павышэнне дабарыту грамадзян Беларусі і Расіі.

Бакі падкрэслілі неабходнасць далейшай актывізацыі намаганняў па развіцці гандлёва-эканамічнага супрацоўніцтва на прынцыпах рынковай эканамікі, раўнапраўя, ўзаемнай выгады і ўліку інтарэсаў адзін аднаго.

У дэкларацыі падкрэслена, што Расія і Беларусь у рамках вы-рашэння задачы па пераводу сваіх

Фота БЕЛТА

эканомікі на інавацыйны шлях развіцця будучы ўсмерна захоўваючы дзейнасць расійскіх і беларускіх інвестараў, звязаную з укладаннем сродкаў на тэрыторыі дзвюх краін, садзейнічаць стварэнню высока-афектыўных сумесных вытворчасцяў, пашырэнню прамысловага кааператыву, у тым ліку ў рамках рэалізацыі сёзонных праграм.

Бакі адзначылі важнасць уніфікацыі заканадаўстваў дзвюх краін у эканамічнай і іншых сферах. На гэтай аснове будзе прадоўжана інтэграцыйная работа па фарміраванні рэальнага Митнага саюза, правядзенні адзінай тарыфнай і нетарыфнай палітыкі, устанавленню пераход, якія стрымліваюць рост ўзаемнага гандлю.

Падвядзшы вынікі перагавораў у час размовы з журналістамі, прэзідэнты падкрэслілі прыхільнасць да дагавору аб стварэнні Саюзнай дзяржавы, заключанаму ў 1999 годзе.

«Дакумент сёння дзейчае, ні беларускі, ні расійскі бок ад яго не адмаўляюцца. Гэта вельмі важна і сведчыць аб пераёмнасці курсу, які да гэтага часу праводзіць Расійская Федэрацыя. У Беларусі мы, зразумела, будзем прытрымлівацца гэтага прынцыпу», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка.

Паводле яго слоў, на перагаворы ў Брэсцце прэзідэнтам удалося абмеркаваць шмат канкрэтных пытанняў, у тым ліку ў галіне эканамікі і забеспячэння роўных правоў для беларусаў і расіян. «Я ўдзячны радзімай боку за ратыфікацыю дакументаў, якія мы падпісалі ў Санкт-Пецярбургу. Практычна ўсе пытан-

ні, што датычацца правоў грамадзян, вырашаны: нашы людзі ніколі не будуць іншаземцамі адзін для аднаго», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

Аляксандр Лукашэнка дадаў, што яму было вельмі прыемна пачуць ад Дамітрыя Мядзведзева аб тым, што «зашошні 8 гадоў, якія мы працавалі з расійскім бокам, у цэлым сталі перыядам магутнага руху наперад». «Сведчаннем гэтага з'яўляецца палітычнае жыццё ў Беларусі і Расіі. Цяжкасці шмат, але і расіян, і беларусаў сталі жыць лепш, гэта ўжо ніко не змож адмаўляць. Помню час, калі пасля распаду Савецкага Саюза нашы краіны страцілі арміючы, быццам бы і не бачылі перспектывы. Але мы з гэтага выкарасціліся. Для мяне была важная ацэнка новага прэзідэнта Расіі, і мы дакладна зразумелі: ад таго, што ў нас ёсць, можна ісці наперад, для гэтага ўжо напрацавана добрая база», — адзначыў ён.

«У нас сёння яшчэ вельмі вялікі парадокс дзён у перагаворы. Я хацеў бы, каб Дамітры Мядзведзеў быў у тым месцы, дзе была падвядзена рыса існавання некалі вялікай дзяржавы — Савецкага Саюза», — дадаў прэзідэнт.

Кіраўнік дзяржавы таксама адзначыў, што беларусы прыкладуць усё намаганні для далейшага захавання Брэсцкай крэпасці для будучы пакаленняў. На яго думку, існуючыя сімвалы стойкасці і мужнасці савецкага народа, які перамог у Вялікай Айчыннай вайне, маюць важнае значэнне: яны ў пэўнай ступ-

пені аб'ядноўваюць народы, робяць іх моцнымі, непераможнымі. Аляксандр Лукашэнка выказаў упэўненасць у тым, што Брэсцкая крэпасць — агульная святыня для беларусаў і расіян. «Мы ні ў якім выпадку не спрабуем прысоўць яе сабе. Для расійскіх грамадзян гэта месца паломніцтва», — заявіў прэзідэнт.

У сваю чаргу Дамітры Мядзведзеў назваў ўзаемадзеянне Беларусі і Расіі адноснымі стратэгічным партнёрствам. Паводле яго слоў, у час перагавораў была праведзена рэвізія існуючых праектаў, рэалізацыі розных напрамкаў ўзаемадзеяння, у выніку чаго бакі прыйшлі да высновы, што ў цэлым ёсць рух наперад. Аб гэтым сведчыць і рост тавараабароту дзвюх краін. Як адзначыў прэзідэнт Расіі, такое развіццё гандлёва-эканамічнага ўзаемадзеяння з'яўляецца добрай базай для таго, каб развіваць і іншыя напрамкі супрацоўніцтва: сацыяльна-эканамічны, і палітычны вестраж.

Дамітры Мядзведзеў падкрэсліў, што Расія развіваецца ў цесным кантакце з Беларуссю, і тым інтэграцыйна працэсы, якія завяшаны на саюзным дагаворы і іншых міжнародных пагадненнях, працуюць на карысць развіцця дзвюх краін і народаў. «Мы дамовіліся, што будзем прытрымлівацца гэтых пагадненняў, развіваць, напаліўчы і канкрэтным месцам. Для таго, каб рухца наперад, зусім не абавязкова ставіць перад сабой незвычайныя мэты. Трэба проста строга выконваць тры дамоўленыя, што існуюць, на-браўшы поўны багаж з канкрэтных прагматычных праектаў (і эканамічных, і палітычных) і тых рашэнняў, якія забяспячаюць нашу сумесную бяспеку», — сказаў Дамітры Мядзведзеў.

Адначасна расійскі прэзідэнт, перагаворы паказалі, што лідары дзвюх краін практычна аднолькава адзначаюць і багаты стан спраў, і перспектывы развіцця двухбаковага адносін. «Гэта вельмі дружэлюбны, блізкая адносіны, і мы маем намер зрабіць усё, каб яны развіваліся і ў далейшым такім чынам», — сказаў ён.

Дамітры Мядзведзеў падзякаваў Аляксандру Лукашэнка за тое, што для іх першай сустрачкі на беларускай зямлі (як калег) была абрана Брэсцкая крэпасць. «22 чэрвеня — вельмі цяжка і ў той жа час асабліва старонка ў гісторыі і Расіі, і Беларусі. Подзвіг людзей, якія склалі тут галоўны, з'яўляецца ўнікальным, бяспрыкладным у гісторыі чалавечт-ва. Абарона Брэсцкай крэпасці на-заўбэдзі застанецца ў ліку слаўных старонак нашай сумеснай гісторыі», — адзначыў прэзідэнт Расіі.

Вечарам 22 чэрвеня ў рэзідэнцыі «Віскілі» адбыліся рабочыя абед прэзідэнтаў Беларусі і Расіі, у час якога кіраўнікі дзяржаў прадоўжылі размовы.

Паводле паведамленняў прэс-службы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь і БЕЛТА.

БЧ уяля новыя правілы перавозак пасажыраў і багажу

Калі раней кошт правозу дробных жывёл (катоў, сабак), птушак і багажу быў фіксаваны, то цяпер ён будзе залежаць ад кошту білета пасажыра. «Так, за правоз дробных жывёл і птушак будзе сплачана плата са штуркі абодва месца ў памеры 0,5 кошту прыграднага білета да пункта прызначэння пасажыра», — растлумачылі спецыялісты.

Правоз веласіпэдаў у неразабраным і ўпакаваным выглядзе абдыдзецца ўдальняку ў памеры кошту поўнага прыграднага білета пасажыра. Такую ж суму давядзецца заплаціць і за правоз звыш устаноўленай нормы дадатковай ручной паклажы вагой да 50 кг.

Акрамя таго, Беларуская чыгушка прывяла ў адпаведнасць разбіўку зон пры праездзе ў прыградных пейзажах. Згодна з разбіўкай, 1-я зона складае 0—5 км, усе наступныя — па 10 км.

БЕЛТА.

КУП «Мінский областной центр учета недвижимости» ПРОВОДИТ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН

по продаже обращенного в доход государства административного—производственного здания, об. пл. 5017,0 кв.м, расположенного в г. Слуцке, ул. 14 Партизан, 15. Начальная цена (снижена на 10%) — 1 436 400 000 бел. руб. Подробное извещение опубликовано в газете «Звезда» от 19.04.2008 г. Аукцион состоится 08 июля 2008 г. в 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, ком. 321. Заявление на участие и необходимые документы принимаются по 07 июля 2008 г. до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, ком. 326.

Контактный телефон (8 017) 224 61 34. Наш сайт в Интернете: www.rlt.by.

УНП 690324015

Курси замежных валют, установленные НБ РБ с 24.06.2008 г. (для бн разлікаў)

1 доллар США	2 125,00	Центрабанк РФ	USD	23,5908
1 еўра	3 297,15	10 UAH	49,3996	
1 латвійскі лат	4 693,54	1000 BYR	11,0850	
1 літоўскі літ	955,21	EUR	36,7427	
1 чэшская крона	136,76	Курс у гандлёвых кампаніях (на 23.06.2008 г.)		
1 польскі злоты	979,33	1 расійскі рубель	90,08	
1 украінская грыўня	456,50	USD	2135 / 2210	

Беражы мяне, Берагіня, каб радзіннае не забыць

Закончыўся пяты рэспубліканскі фестываль фальклорнага мастацтва «Берагіня». Сталіцу фестывалю — раённы цэнтр Акцябрскі — чатыры дні напуўнялі вясельныя гурты моладзі. Спевы і музыка з раныцы да ночы луналі над вуліцамі, над старым паркам (там была абсталявана галоўная пляцоўка для выступленняў і месцы для паказу твораў народных майстроў). Звонкі водгук фестывалю чуўся і ў вёсках раёна, бо туды два дні зар выязджалі са сваімі канцэртнымі праграмамі фальклорныя гурты. Дарэчы, дзякуючы гэтаму фестывалю вясковыя атрымалі магчымасць сустрацца не толькі з беларускімі калектывамі, але і з замежнымі гасцямі, бо ўжо па традыцыі «Берагіня» сабрала аматараў фальклору з суседніх краін.

«Берагіня» аб'ядноўвае апантаных людзей, зацікаўленых у захаванні сваіх каранёў і сваёй культуры», — сказаў у прывітанні ўдзельнікам фестывалю міністр культуры Рэспублікі Беларусь Уладзімір Мацявічук. Да гэтайчыты варта дадаць вітальныя словы дырэктара Бюро ЮНЕСКА

ў Маскве, які прадстаўляе сваю ўстанову ў тым ліку і ў Беларусі, Дзюдзевы Бадарча: «Берагіня» з'яўляецца эфектыўнай формай захавання і адраджэння нематэрыяльнай культурнай спадчыны Рэспублікі Беларусь.

Менавіта гэтыя акцэнты — кляпатлівая падтрымка з боку дзяржавы і ўвага міжнародных інстытутаў — сталі галоўнымі для сёлетага фестывалю. Гэта зразумела, бо «Берагіня», па прызнанні тэартыстаў і практыкаў, ужо даўно ператварылася ў сапраўдную лабараторыю традыцыйнай культуры з навукова абгрунтаванай канцэпцыяй. Падтрымка Нацыянальнай камісіяй ЮНЕСКА надала сёлетаўму фестывалю большае значэнне. (Заканчэнне на 3-й стар.)

З веку ў век пльывуць на хвалях у купальскую ноч дзясочыя вяночкі.

Аляксандр Лукашэнка выказаў спачуванні прэзідэнту Філіпін у сувязі са шматлікімі ахвярамі тайфуна

Кіраўнік беларускай дзяржавы Аляксандр Лукашэнка ад імя беларускага народа і сябе асабіста выказаў спачуванні прэзідэнту Філіпін Глорыі Макапагал Ароэ ў сувязі са шматлікімі чалавечымі ахвярамі, выкліканымі моцным тайфунам.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Дзяржсакратар Ватыкана стане сваім для беларускай каманды

Прынамсі, футбольнай. Кардынал Бэртонэ хоць і прыхільнік італьянскіх каманды, але атрымаў у падарунак майку футбольнай зборнай Беларусі з нумарам «12» і надпісам «Bertone» ад Міністра замежных спраў нашай краіны Сяргея Мартынава падчас афіцыйнага снедзання ў гонар высокага гося.

Дзяржаўны сакратар Яго Святысці кардынал Тарчызіо Бэртонэ застаўся задаволены вынікамі свайго візиту ў Беларусь, адзначыў, што «праца па яго падрыхтоўцы заслужылае захаплення і ўдзячнасці». Ён засведчыў сваю павагу да народа Беларусі, калі ўсклаў 22 чэрвеня кветкі да Помніка Перамогі ў Мінску. Падчас шматлікіх сустрэч жа з вернікамі, так і з самымі высокімі прадстаўнікамі ўлады гося адчуваў зацікаўленасць у дыялогу і з разуменнем паставіўся да праблем, з якімі сутыкаецца наша краіна.

— Падчас многіх сустрэч я выказаў сваё меркаванне наконт санкцый, якія ўведзены да Беларусі з боку іншых краін, — адзначыў кардынал Бэртонэ. — Як вы памятаеце, Іаан Павел II быў прынцыповым праўнікам санкцый, якім падвяргалі Ірак, нягледзячы на тое, што там правіў Садам Хусейн. Таму што вышэй стаіць прынцып, што кожная нацыя мае права на нацыянальнае развіццё. Я неаднаразова паўтараў, што санкцыі супраць Кубы, гэтак жа і Беларусі, непрымальныя, таму што ад гэтага церпіць народ. Усе праблемы можна і трэба вырашаць праз дыялог. Прыкладам такога дыялогу стала сустрэча Дзяржаўнага сакратара Яго Святысці Папы Бенядыкта XVI кардынала Тарчызіо Бэртонэ з Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь Аляксандрам Лукашэнкам, дзе было прынятае рашэнне распачаць працу па падпісанні Пагаднення паміж Апостальскай Сталіцай і Рэспублікай Беларусь. Акрамя таго, Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь праз Дзяржаўнага сакратара Папы перадаў Паптыфіку запрашэнне наведаць Беларусь.

— Мой візіт — гэта нешта падобнае на прыход Іаана Хрысціцеля, які адкрыў дарогу іншым, — сказаў кардынал Тарчызіо Бэртонэ. — Я буду садзейнічаць ахвіццэнню візіту Папы рымскага, але не магу цяпер вызначыць час, калі гэта стане магчымым. Але будзем спадзявацца. Беларусь — та нацыя, да якой Яго Свяцасць ставіцца з вялікай любоўю і сочыць асабіста за тым, што адбываецца ў вашай краіне. Але Святы ойча атрымлівае шмат запрашэнняў з краін Еўропы, Афрыкі і Азіі, і ён плануе шэраг сваіх візітаў. Папа Бенядыкт XVI звычайна гаворыць так: «Калі Гасподзь даасць мне сілы і здароўе, то я спадзяюся, што зраблю ГІМО».

Ларыса ЦІМОШЫК.

Беларускія парламентарыі выступаюць за паглыбленне супрацоўніцтва з Сусветным банкам

Аб гэтым заявіў старшыня Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў па грашова-кредытнай палітыцы і банкаўскай дзейнасці Раман Унучка на сустрэчы ў Мінску з віцэ-прэзідэнтам Сусветнага банка па рэгіёну Еўропы і Цэнтральнай Азіі Шыгвео Катусу.

Паводле слоў дэпутата, асноўны вынік супрацоўніцтва — падрыхтоўка і прыняцце новай Стратэгіі ўзаемадзеяння Сусветнага банка з Рэспублікай Беларусь на 2008—2011 гады. Стратэгія прадугледжана магчымаасць выдзялення банкам штогод амаль \$100 мільярдных рэсурсаў. «Сёння наша супрацоўніцтва выходзіць на новыя рубяжы. Мы адходзім ад тэхнічнай і кансультацыйнай дапамогі. Узаемаадносныя накіроўваюцца ў плоскасць канкрэтных мераў», — сказаў Раман Унучка. Дзякуючы канцэнтраванні ўласных рэсурсаў ў крадэытаў Сусветнага банка ў краіне вырашаюцца многія важнейшыя задачы. У прыватнасці, паспяхова рэалізуюцца сацыяльныя праекты. Так, у сакавіку гэтага года ў рамках пагаднення аб пазыцы па праекту мадэрнізацыі інфраструктуры ў сільскай сфэры Беларусі было прадстаўлена \$22,6 мілья. Віцэ-прэзідэнт Сусветнага банка адзначыў, што таксама ідзе падрыхтоўка Kredytny праекта па развіцці сістэмаў водаабеспячэння і водаадвядзення. Кошт праекта быў вызначаны ў памеры \$60 міль.

БЕЛТА.

АФІЦЭРЫ ПАД СЛЕДСТВАМ

Ваенная калегія Вярхоўнага Суда Беларусі разглядае крымінальную справу дзеяч двух бранных супрацоўнікаў КДБ Беларусі. Аб гэтым паведаміў старшыня ваеннай калегіі Вярхоўнага Суда Яўген Царанка.

У якасці абвінавачаных па справе праходзяць былыя начальнікі ўпраўлення па барацьбе з арганізаванасцю і карупцыяй КДБ Міхал Міхаліч і начальнік кадравай і ідэалагічнай работы КДБ Аляксандр Міцкевіч. Абодвум прад'яўлена абвінавачанне ў падбурванні да дачы хабару, з'яўляючыся ўладамі і службовымі паўнамоцтвамі, махлярства, незаконным захоўванні боепрыпасу.

Кар. БЕЛТА.

НЕЗАКОННЫ ДАХОД — 2,2 МЛРД

Некалькім грамадзянам, якіх «зарабілі» на незаконным гандлі кармамі для жывёлых, удалося атрымаць даход у 2,2 мільярда рублёў. Паводле звестак Камітэта Дзяржкантролю, падазрююцца ж яны ў тым, што з верасня 2006 года па чэрвень мінулага года незаконна рэалізавалі ў рэспубліцы за наяўныя грошы кармы для жывёлы.

Ігар ГРЫШЫН.

Жыллёвую чаргу штучна скарачаць не будуць? Версіі

У матэрыяле за 7 чэрвеня «Чаргавікоў» будучы лічыць па-новаму? паведамлялася аб тым, што цяпер колькасць маючых патрэбу ў паліцэйскім жыллёвым ўмоў павялічваецца хутчэйшымі тэмпамі, чым ажыццяўляецца будаўніцтва жылля. «Спецыялісты Мінібудаўніцтваў лічаць, што сітуацыя з ростам чаргаў трэба аналізаваць, а магчыма, у выніку і скараціць колькасць падстаў, якія дазваляюць грамадзянам атрымліваць статус маючых патрэбу ў паліцэйскім жыллёвым ўмоў».

У сувязі з гэтым чытачы «Звязды» пачалі цікавіцца, аб якой катэгорыі грамадзян, што «заўтра» могуць страціць статус «чаргавікоў» пойдзе гаворка, і калі гэтыя новаўвядзеныя павінны запрацаваць?

Начальнік аддзела інвестыцыйных жыллёвых праграм і жыллёвага будаўніцтва Міністэрства архітэктуры і будаўніцтва Беларусі Таццяна Затэрчанская паведаміла «Звяздзе», што распрацоўка механізму пастаўкі на ўлік маючых патрэбу ў паліцэйскім жыллёвым ўмоў займаюцца спецыялісты Міністэрства жыллёва-камунальнай гаспадаркі краіны. На падрыхтаваныя прапановы з боку экспертаў будаўнічай галіны камунальнікі адказалі такім чынам, што, на іх

Ігар ГРЫШЫН.

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

НА ФІЛІПІНАХ ЗАТАНУЎ ПАРОМ

Паром «Princess of the stars», на борце якога знаходзіліся каля 800 чалавек, у тым ліку 100 членаў каманды, затануў пры моцным шторме, які ўзнік у час тайфуна, у ноч на нядзелю каля берагоў Філіпін.

28 чалавек былі знойдзеныя жывымі ўчора раніцай. Большасць тых, хто выраставаўся — мужчыны, сярод іх дзевяць членаў каманды судна. Пацярпелыя ў караблекрушэнні дабраліся на выратавальнай шлюпкі да рыбацкай вёскі недалёка ад горада Мулане, што прыкладна на 150 кіламетраў ад месца крушэння. Раней улады паведамілі толькі аб чатырох жывых і чатырох загінулых пасажырах парома. Лёс больш за 700 чалавек па-ранейшаму не ўсталяваны. Па розных ацэнках, а выніку тайфуна, які атрымаў назву «Фэн-шань», на Філіпінах загінулі больш за 80 чалавек.

БАНДЫТЫ АБРАБАВАЛІ ПЕЛЕ

Легендарнага бразільскага футбаліста Пеле абрабавалі ў сябе на радзіме. Пеле, які ехаў у аўтамабілі, спыніла група з дзясці ўзброеных бандытаў, якія адабралі ў лешага футбаліста мінулага стагоддзя залатыя ланцужок, гадзіннік і мабільны тэлефон.

Інцидэнт здарыўся ў пачатку чэрвеня, але вядома аб ім стала толькі ўвечары 22-га. Рабаўнікі пазначылі знакамітага футбаліста, аднак адабраўшы рэчы яму не аддалі, але пры гэтым вярнулі частку рэ-

Абітурыент-2008

ЭЛЕКТРОННАЯ «ШПАРГАЛКА» Ў ВУХУ

Цэнтралізаванае тэсціраванне перацягнула ўжо свой экватар. На мінулым тыдні ў чацвер абітурыенты здавалі тэставыя іспыты па матэматыцы. У пункты правядзення ЦТ прыйшлі ў гэты дзень 107 тыс. 496 чалавек. І 3 тыс. 147 чалавек на экзамене не з'явіліся.

Як расказаў журналісту «Звязды» ў Рэспубліканскім інстытуце кантролю ведаў, двум абітурыентам, якія прыйшлі на экзамен, здаць яго пераходзіў стан здароўя. Да таго ж за розныя парушэнні правядзення ЦТ (спробы скарыстацца мабільнымі тэлефонамі, шпартгалкамі, калькулятарамі і г.д.) права здаць тэставыя экзамены пазбавілі 14 чалавек. Была выяўлена таксама і спроба здачы тэсціравання старшым братам за малодшага. Арганізатары ЦТ яшчэ падчас правяркі дакументаў насцяржыла фатаграфія «абітурыента». І хоць малады чалавек быў далучаны ў аўдыторыю, дзе праходзіла ЦТ, праверка гэтага факта працягвалася. У выніку праведзенага расследавання, удалося ўстанавіць асобу парушальніка і нават месца яго работы. Зразу, мела, што здаць экзамен да канца яму не дазволілі. Цікава, колькі яшчэ будучы школьнік «праляззе» ў сістэме цэнтралізаванага тэсціравання абітурыентаў і іх сваякі? Летас, нагадаем, у Салігорску здаваць тэсціраванне па гісторыі Беларусі прыйшла цэлая сям'я: абітурыента-дачка і абодва яе бацькі, які, між іншым, выкладалі ў школе гісторыю...

У нядзелю для абітурыентаў праводзілася цэнтралізаванае тэсціраванне па географіі. Гату дысцыпліны здавалі 1985 чалавек. Не з'явіліся ў пункты тэсціравання 87 чалавек. Уздольнікі ЦТ па географіі аказаліся вельмі дысцыплінаванымі, таму да фінішу дайшлі «без страт».

Мяркуюцца, што ўжо ў аўторак стартуе вядомыя вынікі ўдзельнікаў цэнтралізаванага тэсціравання па беларускай мове, якое прайшло ў Беларусі 12 чэрвеня. На правярку тэставых работ па самых масавых дысцыплінах (беларускай, рускай мова і матэматыка) адводзіцца не больш як 14 дзён. Інфармацыя аб

выніках ЦТ можна атрымаць у пункце правядзення цэнтралізаванага тэсціравання (на стэндах і сайтах навуковых устаноў), на сайце Рэспубліканскага інстытута кантролю ведаў (www.ricp.unibel.by) ці аператыўна зваць на аднаго з аператараў сатавай сувязі (МТС, VELCOM, DIALOG) на кароткі нумар 5050. Фармат SMS-запыту фарміруецца наступным чынам: Нумар этапа тэсціравання /Серыя дакумента /Нумар дакумента (інфармацыя ўводзіцца праз прабел).

Будзеце ўважлівыя: нумар этапа тэсціравання — гэта лічба 4 (у тым ліку і ў рэзервовы дзень). Серыя дакумента, указаную ў бланку адказу, трэба ўводзіць без прабелаў, вылікі лацінскімі літарамі. Для беларускіх пашпартоў, напрыклад, МР, ВМ, АВ і г.д. Для пашпартоў грамадзян РФ — гэта першыя чатыры лічбы, надрукаваныя ўверсе кожнай старонкі пашпарта.

Нумар дакумента, указаны ў бланку адказу, трэба ўводзіць без прабелаў. Абавязкова трэба ўносіць нулі, якія ставяць першымі. Для беларускіх пашпартоў гэта сям'янічны нумар. Для пашпартоў грамадзян РФ — гэта апошнія шэсць лічбаў, надрукаваныя ўверсе кожнай старонкі пашпарта.

Прыклад SMS-запыту на атрыманне вынікаў цэнтралізаванага тэсціравання на пашпарт грамадзяна Рэспублікі Беларусь серыі МР і № 0123456: 4 МР 0123456.

Прыклад SMS-запыту на атрыманне вынікаў цэнтралізаванага тэсціравання на пашпарт грама-

Надзея НИКАЛАЕВА.

АРЭНДУ СТАЛІЧНАГА ЖЫЛЛЯ СТУДЭНТЫ НЕ ПАВЯЛІЧАЦЬ?

Напрыканцы лета на рынку жыллёвай арэнды Мінска пачынаецца часам ажытажны пошук якасных і... танных кватэр. Павышаюцца кошт на жыллё выклікае павелічэнне кошту арэнды... Так было раней.

Паводле інфармацыі начальніка аддзела арэнды і сталічнага агенства нерухомасці «Час пік» Сяргея Калоды, зараз у табліцах прапановы Мінска існуе не менш за 300—400 варыянтаў па задчы ўсёй віды кватэр. Нікага ажытажу на гэтым сегменце рынку сёння не назіралася. Мінімальны кошт арэнды аднакамерных кватэр пачынаецца з 230—250 долараў, а эксклюзіўныя з'яўляюць у выключных выпадках дасягае 300 USD плюс аплата камунальных паслуг. Двухкамерныя кватэры здаюцца звычайна па 280—290 долараў, а побач з метра — 350 «карыска». Зусім слабым попытам карыстаюцца трохкамерныя кватэры, якія прапануюць ад 300 да 400 долараў.

Паводле меркаванняў экспертаў рынку арэнды, у ліпені арэнда даражэй не будзе ўзровень, бо сёлета студэнты пачнуць «варушыцца» толькі ў жніўні. Суразмоўца лічыць, што і ў жніўні змяненне цэнаў на арэнду не адбудзецца, бо рынак вельмі моцна перагрэты прапаноў. Сёлета пошук кватэр будзе весіцца іншагароднімі па двух напрых: за 5 базавых вельніч асобных фірмы прапануюць толькі сія адрасоў магчымых кватэр, па другім варыянце больш салідныя агенствы за 10 EB (\$350 тысяч рублёў) аказваюць паслугі ў пошук кватэр па факце засялення. Сяргей Калод упэўнены, што зніжкі арэнды аднакамерных кватэр не павяня перацягнуць 250-доларавую мяжу, бо ў гэтым выпадку студэнты пачнуць больш цікавіцца шматкамернымі кватэрамі або асобнымі пакоямі.

Сяргей КУРКАЧ.

У вашым выпадку магчымыя два варыянты дзеянняў. Першы варыянт — гэта спяганне ў судовым парадку з мужа іліментару на няпоўнагадовых дзяцей, а таксама расходаў па аплаце камунальных паслуг у той частцы, якая прыходзіцца на мужа, за тры мінулыя гады.

Згодна з артыкулам 91 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб шлюбе і сям'і, сваім няпоўнагадовых дзяцей бацькі ўтрымліваюць абавязаны. У выпадку, калі бацькі не прадастаўляюць утрымання сваім няпоўнагадовым дзецям, сродкі на іх утрыманне (аліменты) спяганяюцца з бацькоў у судовым парадку. Артыкулам 92 Кодэкса ўстаноўлена, што на двух няпоўнагадовых дзяцей аліменты спяганяюцца ў памеры 33 працэнтаў заробку і (або) індуса даходу бацькоў.

Права на спяганне іліментару не залежыць ад таго, скасаваны шлюб ці не. Згодна з артыкулам 109 Кодэкса аліменты прысуджаюцца на будучы час з моманту зваротнага з заявай ў суд. Аліменты могуць быць спяганны і за прошлы час, але не больш чым за тры папярэднія гады, калі будзе ўстаноўлена, што да зваротнага ў суд прымаліся меры да атрымання сродкаў на ўтрыманне, але іліменты не былі атрыманы ў выніку ўхвалення асобы, якая абавязана іх плаціць, ад іх выплаты, а таксама ў выпадках, калі іліменты пералічваліся згодна з заявай абавязанай асобы, а пры перамене месца працы ці месца жыхарства перасталі паступаць.

Жылёвым кодэксам Рэспублікі Беларусь (арт. 30) ўстаноўлена, што члены сям'і наймаальніка, якія пражываюць сумесна з ім у жылльым памяшканні, не толькі валодаюць роўнымі з наймаальнікам правамі, але і нясуць такія ж абавязкі, як і наймаальнік. Поўнагадовыя члены сям'і нясуць салідарную з ім адказнасць па абавязальствах, прадугледжаных дагаворам найму жылога памяшкання. Пры салідарнай адказнасці грамадзянін, які выканаў поўнацю прадугледжанага дагаворам абавязальстваў (напрыклад, па ўнясенні плаці за камунальныя плацяжы), мае права патрабаваць ад астатніх даўжнікоў, якія сумесна з ім нясуць салідарную адказнасць па абавязальствах, вяртання яму выплачаных сум за выключэннем долі, якая прыпадае на яго самога. Пры прад'яўленні іску ў суд у выпадку спяганнага расходаў па аплаце камунальных паслуг у той частцы, якая прыпадае на мужа, прымяняецца агульны тэрмін іскавой даўніны — тры гады.

Пасля спяганнага з мужа іліментару і расходаў па аплаце камунальных паслуг гэтым сумам будзе на падставе выканаўчага ліста ўтрымлівацца з яго зароботнай плаці і выплачвацца вам. Згодна з Працоўным кодэксам Рэспублікі Беларусь (арт. 108) пры ўтрыманні

Вакол Еўра

Засталася ўзяць рэванш

У пятніцу, суботу і нядзелю на чэмпіянаце Еўропы па футболе адбыліся тры чвэрцьфінальныя матчы. Турцыя і Харватыя ў асноўны і дадатковы час згулялі ўніку (1:1) і высяталі паўфіналіста ў серыі пенальці. Удача аказалася на баку Турцыі (3:1). У матчы Нідэрландаў — Расія мацнейшы вынічаўся ў дадатковы час — падарэчаны Гуса Хідынка адраваўлі «аранжавых» дадому. Здаецца, галоўнай сенсацыяй Еўра-2008 становіцца зборная Расіі. Пасля разгромнага

Эдвін Ван дэр Сар у адрчы — расіянін было не спыніць.

паражэння ад іспанцаў (1:4) на старце турніру многія і не спадзяваліся, што расіяне атрымаюць хоць бы адну перамогу. Але пасля таго прайгрышы падапечныя Гуса Хідынка нечакана змяніліся і сталі зусім іншым калектывам у наступных сустрэчах з грэкамі і шведамі. Толькі ярыя аптымісты верылі, што расіяне ў чвэрцьфінале ўдасца прайсці падарэчаны Марка ван Бастэна. Але Гус Хідынк зрабіў немагчымае і вывёў сваю каманду ў паўфінал кантынентальнага першынства. Раней ніводнаму спецыялісту, які працаваў з расійскімі футбалістамі, дасягнуць такіх вышэйшых не удавалася. А 22 чэрвеня стаў вядомы аспінык зборнай Расіі па паўфінале. Ён стала каманда Іспаніі, якая перамагла чэмпіёнаў ства Італіяўца ў серыі пенальці (0:0, пен. 4:2). 26 чэрвеня ў Расіі ёсць магчымаасць узяць рэванш.

Памочнік Хідынка пастрыгся

Асістант Гуса Хідынка ў трэнерскім штабе зборнай Расіі Аляксандр Барадзюк значна ўкарашыў сваю прычоску. Тым самым ён выканаў абяцанне, якое ра-

дзяніна РФ серыі 5101 і №112233: 4 5101 112233.

У адказ павінна прыйсці паведамленне, што паслуга актывавацца ці папярэджанне аб памылцы. Аператыўна, па меры апрацоўкі бланкаў адказу, аператары адрапаўляюць сваім «падлісчыкам» SMS-паведамленні з інфармацыяй аб атрыманых на тэсціраванні балах. Фармат такога SMS-паведамлення:

MP 0123456
СТ Этап 4
Беларуская мова
Бал: 85
Кошт SMS-запыту на нумар 5050 складае 2500 рублёў без ўліку ПДВ і падатку на паслугі.

Арганізатары ЦТ папярэдзілі, што сертыфікаты будучы выдавацца хрыху пазней, чым з'явіцца вынікі ЦТ у электронным варыянце. Атрымаць сертыфікат можна толькі ў абмен на зарэгістраваны пропуск з адзнакай «Цэнтралізаванае тэсціраванне прайшоў (прайшла)» пры прад'яўленні дакумента, які сведчыць асобу і нумар якога будзе ўказаны ў сертыфікаце. Абітурыентам, якія набралі менш як 20 балаў, сертыфікаты ў гэтым годзе выдавацца не будуць. З такой колькасцю балаў яны проста не будуць далучаны да ўдзелу ў конкурсе.

Усе сертыфікаты, неабходныя для паствлення ў ВНУ першага патаку, дзе прыём дакументаў будзе весіцца з 5 мая 11 ліпеня, будучы выдадзеныя загадым, заспаколі ў Рэспубліканскім інстытуце кантролю ведаў.

Надзея НИКАЛАЕВА.

ВЫХАВАННЕ АДКАЗНАСЦІ ЗА СЯМ'Ю

з зароботнай плаці па некалькіх выканаўчых лістах за работнікам павінна быць захавана не менш за 50 працэнтаў заробку. Аднак гэта абмежаванне не распаўсюджваецца на ўтрыманні з зароботнай плаці пры сплагнанні іліментару на няпоўнагадовых дзяцей. У гэтым выпадку за работнікам з'яўляецца не менш за 30 працэнтаў заробку.

Другі варыянт дзеянняў не самы прыемны для мужа, але, напэўна, той, які вы спачатку і хацелі ажыццявіць. Пры гэтым варыянце самастойна атрымліваць заробак муж не зможа.

Кожны грамадзянін пасля дасягнення ім вааснамацагаводова ўросту набывае грамадзянскае дзеяздольнасць, гэта значыць здольнасць сваім дзеяннямі набываць і ажыццяўляць грамадзянскія правы, ствараць для сябе грамадзянскія абавязкі і выконваць іх. Артыкулам 30 Грамадзянскага кодэкса Рэспублікі Беларусь прадугледжаны выпадкі, калі дзеяздольнасць грамадзяніна можа быць абмежаваная. Так, згодна з гэтым артыкулам, грамадзянін, які з-за злоўжывання спіртнымі напоямі, наркатычнымі сродкамі альбо псіхатропнымі рэчывамі ставіць сваю сям'ю ў цяжкае матэрыяльнае становішча, можа быць абмежаваны ў дзеяздольнасці судом у парадку, устаноўленым грамадзянскім працэсуальным заканадаўствам.

Факт злоўжывання грамадзянінам спіртнымі напоямі павінны быць пацверджаны ў судзе адпаведнымі доказамі, але для прызнання абмежавана дзеяздольнасці сваім дзеяннямі набываць і ажыццяўляць грамадзянскія правы, ствараць для сябе грамадзянскія абавязкі і выконваць іх. Артыкулам 30 Грамадзянскага кодэкса Рэспублікі Беларусь прадугледжаны выпадкі, калі дзеяздольнасць грамадзяніна можа быць абмежаваная. Так, згодна з гэтым артыкулам, грамадзянін, які з-за злоўжывання спіртнымі напоямі, наркатычнымі сродкамі альбо псіхатропнымі рэчывамі ставіць сваю сям'ю ў цяжкае матэрыяльнае становішча, можа быць абмежаваны ў дзеяздольнасці судом у парадку, устаноўленым грамадзянскім працэсуальным заканадаўствам.

Факт злоўжывання грамадзянінам спіртнымі напоямі павінны быць пацверджаны ў судзе адпаведнымі доказамі, але для прызнання абмежавана дзеяздольнасці сваім дзеяннямі набываць і ажыццяўляць грамадзянскія правы, ствараць для сябе грамадзянскія абавязкі і выконваць іх. Артыкулам 30 Грамадзянскага кодэкса Рэспублікі Беларусь прадугледжаны выпадкі, калі дзеяздольнасць грамадзяніна можа быць абмежаваная. Так, згодна з гэтым артыкулам, грамадзянін, які з-за злоўжывання спіртнымі напоямі, наркатычнымі сродкамі альбо псіхатропнымі рэчывамі ставіць сваю сям'ю ў цяжкае матэрыяльнае становішча, можа быць абмежаваны ў дзеяздольнасці судом у парадку, устаноўленым грамадзянскім працэсуальным заканадаўствам.

Факт злоўжывання грамадзянінам спіртнымі напоямі павінны быць пацверджаны ў судзе адпаведнымі доказамі, але для прызнання абмежавана дзеяздольнасці сваім дзеяннямі набываць і ажыццяўляць грамадзянскія правы, ствараць для сябе грамадзянскія абавязкі і выконваць іх. Артыкулам 30 Грамадзянскага кодэкса Рэспублікі Беларусь прадугледжаны выпадкі, калі дзеяздольнасць грамадзяніна можа быць абмежаваная. Так, згодна з гэтым артыкулам, грамадзянін, які з-за злоўжывання спіртнымі напоямі, наркатычнымі сродкамі альбо псіхатропнымі рэчывамі ставіць сваю сям'ю ў цяжкае матэрыяльнае становішча, можа быць абмежаваны ў дзеяздольнасці судом у парадку, устаноўленым грамадзянскім працэсуальным заканадаўствам.

Факт злоўжывання грамадзянінам спіртнымі напоямі павінны быць пацверджаны ў судзе адпаведнымі доказамі, але для прызнання абмежавана дзеяздольнасці сваім дзеяннямі набываць і ажыццяўляць грамадзянскія правы, ствараць для сябе грамадзянскія абавязкі і выконваць іх. Артыкулам 30 Грамадзянскага кодэкса Рэспублікі Беларусь прадугледжаны выпадкі, калі дзеяздольнасць грамадзяніна можа быць абмежаваная. Так, згодна з гэтым артыкулам, грамадзянін, які з-за злоўжывання спіртнымі напоямі, наркатычнымі сродкамі альбо псіхатропнымі рэчывамі ставіць сваю сям'ю ў цяжкае матэрыяльнае становішча, можа быць абмежаваны ў дзеяздольнасці судом у парадку, устаноўленым грамадзянскім працэсуальным заканадаўствам.

Факт злоўжывання грамадзянінам спіртнымі напоямі павінны

Міжнародны форум рэгіёнаў ЖЫЦЬ ПА-СУСЕДСКУ — ВЕДАЦЬ АДЗІН АДНАГО

Першы рэгіянальны беларуска-польскі эканамічны форум прайшоў у польскім горадзе Гайнаўка напрыканцы мінулага тыдня. У музеі і цэнтры беларускай культуры суседняга з намі горада сабраліся прадстаўнікі адміністрацыі і дзелавыя колаў Брэскай і Гродзенскай абласцей, а таксама Падляскага і Люблінскага ваяводстваў. Арганізатар назваў форум першым, бо падобных на гэта мерапрыемстваў не было з 2003 года. І вось нарэшце пасля паціодавага заціхання сабралася камісія па супрацоўніцтве нашых суседніх краін. Гайнаўскі сход стаў, так бы мовіць, практычным усабленнем першага пункта раз'ясненні камісіі.

Ладзіць супрацоўніцтва або, правільней скажаць, адраджаць яго вырашана спачатку паміж рэгі-

емных інтарэсаў. Прадпрыемствы Брэсцкіх і Гродзеншчыны пры- везлі што-кольвечы са сваіх тавараў, тое ж зрабілі вытворцы з Люб-

Ян і Лукаш ТРАШЧОТКІ.

намі. Бо, як заўважыў падчас адкрыцця форуму пасол Беларусі ў Польшчы Павел Латушка: «Менавіта ў рэгіёнах людзі лепей за ўсё ведаюць, чым гандаляваць, як супрацоўнічаць, што спяваць». Сапраўды, вельмі часта з культурных, гуманітарных, спартыўных статусна-каў пачынаецца больш грунтоўная сумесная работа. Паводле слоў пасада, ужо ў гэтым Гайнаўскім музеі прайшлі вечарыны ў гонар Купалы і Коласа, а зусім нядаўна Урадам Беларусі прынята рашэнне аб адкрыцці культурнага цэнтру ў Польшчы. Усё гэта, на думку кіраўніка нашай дыпламатычнай місіі, па-спрыяе развіццю добрасуседскіх адносін паміж краінамі. Падтрымаў калегу і пасол Польшчы ў Беларусі Энрык Літвін і заўважыў, што настай час не проста павялічваецца паказчык гандлёвых абаротаў, але падвойваец і патройваец іх.

Для таго і адбыўся мясцовы форум, каб акрэсліць напрамкі ўза-

лінскага і Падляскага ваяводстваў. Выстава трактараў заводу «Прона» сабрала найбольш глядачоў і наведвальнікаў. А калымнацыяй тэхнічнай часткі мерапрыемства стала ўручэнне польскаму фермеру Яну Трашчотку трактара пад маркай «Беларусь» Беларускай калійнай кампаніі.

Адным з лепшых фермераў рэгіёна назваў пана Трашчотку буржаміст Гайнаўкі Анатоль Ахрычок. Сам герой дня праявіў цікавасць і скарэй, што ён тыповы гаспадар для сваіх мясцін, адметны хіба толькі тым, што 19 гадоў няўзменна працоўваў свае палеткі трактарам «Беларусь». І вось такі прыемны сюрпрыз — старою тэхніку можна памяняць на новую.

Каб зрабіць трактар падобным на падуранку, на трубу ўверсе завязалі вялікія чырвоныя бант. І адразу пасля ўручэння ключоў у кабінку разам з Янам падняўся яго дзесяцігадовы сын Лукаш. Адразу бачна, што расце бацькаў памочнік,

«Беларускі капялюшок да твару!»

Раней запчасткі для рамонту свайго трактара, некаторыя сельскагаспадарчыя аграгаты яны куплялі на беларускім баку. Цяпер гэта стала немагчымым. Вось так на прыкладзе асобна ўзятай сям'і можна прасачыць, як шкодна на эканоміцы і на якасці жыцця грамадзян адбываецца паслабленне прыгранічных суседскіх сувязяў.

На пераадаванні гэтага паслаблення і быў накіраваны рэгіянальны эканамічны семінар. Брэсцкая вобласць прэзентавала свае прадпрыемствы і магчымасці рэгіёна, а Гродзенская прадставіла свабодную эканамічную зону «Гроднінвест». У адказ прагучалі запрашэнні да супрацоўніцтва Люблінскага ваяводства, гандлёва-прамысловай палаты ў Беластоку, еўрарэгіёна «Белавежская пушча».

Былі салідарныя ў зваротках да прадстаўнікоў дзелавых колаў сваіх і суседніх краін намесніка міністра замежных спраў Беларусі Андрэй Еўдэчанка і намесніка міністра эканомікі Польшчы Марцін Каралец. Яны гаварылі аб тым, што сённяшняе лічы таваравароту паміж нашымі краінамі не адбываюць ні магчымасцяў, ні патробаў нашых краін. А каб зрабіць нейкі канкрэтны крок у бок супрацоўніцтва, трэба найперш добра ведаць адзін аднаго. Як пружанцы і гайнаўцы. Два раёны мяжуюць паміж сабой. Уздольскі форум — старшыня Пружанскага райвыканкома Аляксандр Юркевіч расказаў карэспандэнту «Звязды», што два суседнія раёны не перавярнулі сяброўскіх стасункаў і ўсе апошняе гады, сутракаліся, разам адзначалі святы і жалобныя даты. Бо ў гэтых раёнах шмат агульняў у гісторыі, ёсць нават агульняныя магілы расстраляных і замучаных падчас Другой сусветнай вайны. І менавіта дзякуючы намаганням адміністрацыі двух названых раёнаў былі прыняты міждзяржаўныя пагадненні і адкрыты пункт пешага і веласіпеднага пераходу мяжы «Пераароў-Белавежа».

Пружанскі раён уваходзіць у склад еўрарэгіёна «Белавежская пушча» і мае магчымасць на сваёй тэрыторыі ажыццяўляць шэраг экалагічных адукцыйных праектаў за сводкі, якія выдзяляе Еўрасаюз. Паводле слоў Аляксандра Юркевіча, ёсць прыклады і эканамічнага супрацоўніцтва. Летась пружанцы заклілі на польскім баку 300 тон насення бульбы высокакармаўных гатункаў. Суседзі пац — Лукаш і старэйшыя Катажына — растуць памочнікамі. «Усё, як у нас, на тым баку мяжы», — не палепа скажаць я. А Ганна нібы пра- чытаўшы думкі, заўважыла: «Мы тут амаль усё беларуска». Толькі часта нечым нагадваў дажынк, што часта праходзяць у раёнах нашых абласцей. Былі тут і выстава на- родных промыслаў, на якой мес- тачковыя пані з задавальненнем прымралі капялюшкі, і кірмаш тамтэйшых тавараў.

Святлана ЯСКЕВІЧ. Гайнаўка — Брэст.

Здарэнні

ПАЖАР У ЦЭХУ АД КАРОТКАГА ЗАМЫКАННЯ?

Больш за дзесяць адзінак тэхнікі МНС працавалі на ліквідацыі пажару ў дрэвапрацоўчым цэху ў вёсцы Аношкі Смальявіцкага раёна ў нядзелю. Паведамленне пра пажар паступіла ад дырэктара прадпрыемства каля 20 гадзін вечара, яму ж пра здарэнне ўнутры аднаго з вытворчых ангароў паведаміў вартунык.

На месцы выратавальнікам спатрэбілася амаль гадзіна, каб справіцца з палымем. У ліквідацыі былі задзейнічаны падраздзяленні Смальявіцкага, Лагойскага і Мінскага раёнаў. У ангары пашкоджана 500 метраў даху, чатыры станкі, нарыхтавана драўніна. Вытворчасць разамыкала ў двух ангарох і двух цыганяных будынках, у нядзелю работы не вялося. Цяпер прадпрыемства падлічвае ўрон. Адна з асноўных версій прычыны пажару, як паведамілі ў Мінскім абласным упраўленні МНС, — кароткае замыканне электраправодкі. Апошняе пажарна-тэхнічнае даследаванне выявіла 61 парушэнне правілаў пажарнай бяспекі, у тым ліку і па электраабсталяванні.

Сяргей РАСОЛЬКА.

ПРАЙШЛАСЯ ПА ВЁСКАХ НАВАЛЬНІЦА

У мінулы выхадны дзень моцны вецер пагуляў па Рагачоўскім раёне і на паўдня адключыў лінію электраперадач. У выніку ў сямі населеных пунктах 249 дамоў аказаліся без электрасвятла. Пашкоджаны ліквідаваны.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ. ДЫРЭКТАР НЕ СПРАВІЦЬ З КІРАВАННЕМ...

Два дарожна-транспартныя здарэнні, зафіксаваныя ў выхадны пад раніцу, забралі жыцці трох чалавек, а яшчэ чвэрца пацярпелыя трапілі ў бальніцу.

ДТЗ паблізу вёскі Смольніца Смальявіцкага раёна, у якое трапіў дырэктар сталічнага ўніверсітэта прадпрыемства, здарылася каля палова чвэрцітай ночы. Кіруючы аўтамабілем «Опель», мужчына з'ехаў з дарогі і машына ўдарылася ў дрэва. Вадзіцель і яго 21-гадовы пасажыр, рабочы аднаго са сталічных прадпрыемстваў, загінулі. Чвэрца пацярпелых і адзін загінулы — вынік яшчэ аднаго ДТЗ, што зафіксавана каля пяці раніцы паблізу вёскі Мадзэйкі Зэльвенскага раёна. 22-гадовы малады чалавек, які знаходзіўся за рулём аўтамабіля «Рэно», выехаў на сустрэчную паласу, дзе і сутыкнуўся з «Маздай». 27-гадовы вадзіцель апошняга аўта загінуў, а кіруючы «Рэно» разам з братам і яшчэ адной пасажыркай, а таксама пасажырам «Мазды» змешчаны ў бальніцу.

Дзмітрый СТАНКОВІЧ. ЗАГІНУЛІ НА УКЛАДКІ СІЛАСУ

Трагічнае здарэнне ў мінулы суботы адбылося ў вёсцы Марозы Верхнядзвінскага раёна, дзе калі гадзіны дна перакулься трактар «К-701».

Нашчасце здарылася, калі трактарыст таварыства ААТ «Полш-лес», жыхар вёскі Шармух, укладваў сілас. Акрамя вадзіцеля ў кабінку трактара знаходзіўся аграном сельскагаспадарчага кааператыва, жыхар вёскі Чыста поле. На жаль, і трактарыст, і спецыяліст сельскагаспадарчага кааператыва загінулі на месцы.

Дзмітрый СТАНКОВІЧ.

Спрэчныя зацёмкі

ЭКАНОМІКА ЯК ЗАКОН ФІЗІКІ

Прысутнічаючы на раённых, абласных нарадах і семінарах, прысвечаным нашаму аграпрамысловаму комплексу, лавіў сябе на думцы: гаворка там хоць і ідзе аб праблемах надзеі і ўраджаю, але ў многім не закранае глыбінны праблем. Ёсць імкненне сітуацыю ў сельскай гаспадарцы змяніць да лепшага, але пры гэтым праглядаецца жаданне ў самой структуры нічога не мяняць — пакінуць такой, якой яна нам дасталася з яшчэ незабытых часоў.

Заява аднаго начальніка, што ў нас будзе зроблена стаўка найперш на буйныя сельгаспрадпрыемствы, пражыла надзея, бо кіраўнік краіны ў хуткім часе ўсё паставіў на месца, калі заявіў, што не толькі буйныя, але і дробныя прыватныя гаспадары маюць права на жыццё. Такія пазіцыя прарваная часам.

Успоміні, што нават у былым Саюзе, калі тагачасныя калгасы атрымлівалі ад дзяржавы ўсё, калгаснікі давалі вялікі працэнт мяса, малака і гародніны. Сёння ўсё больш адчуваецца скарачэнне прыватных гаспадарак і гэта можа прывесці да непажаданых наступстваў.

Напрыклад, тая ж Польшча заваліла мясам Расію, і не толькі, яно ўдвае таннейшае, чым у нас і гэта дзюжычы добра развітай сетцы дробных і сярэдніх гаспадарак, на якія там і робіцца стаўка.

А вось што апошнім часам атрымліваецца ў нас. Мясцовыму начальству даставалася за тое, што яно не можа вырашыць праблему заняпалых гаспадарак. І было знойдзена вельмі простае выйсце. Заняпалыя калгасы ліквідаваць — далучыць іх да больш моцных ці да прадпрыемстваў. А выйсце вельмі простае выйсце. Заняпалыя калгасы ліквідаваць — далучыць іх да больш моцных ці да прадпрыемстваў. А выйсце вельмі простае выйсце. Заняпалыя калгасы ліквідаваць — далучыць іх да больш моцных ці да прадпрыемстваў.

Напрыклад, у Баранавіцкім раёне з трыццаці гаспадарак заста- лася палавіна, агульня карціца з адстаючымі гаспадаркамі розка змянілася. Але палі, фермы, які і працоўныя калектывы, не зніклі, усё засталася на сваіх месцах.

А зараз аб гэтым больш падрабязна. Драгінскае камбикормавы завод у параўнанні з аналагічнымі прадпрыемствамі знаходзіцца ў няпростым эканамічным становішчы — гэта звязана з тым, што збожжа неабходна закупляць за межамі па большай вышэйшай цэне, на прадпрыемстве неабходна правесці рэканструкцыю. Каб выправіць сітуацыю, да завода далучаюць СВК «Прыазёрны» і свінакомплекс «Баравіцкі Іванаўскага раёна». А як станоўчы прыклад падобнага аб'яднання прыводзіць Баранавіцкі камбінат хлебапрадуктаў, да якога далучылі свінакомплекс «Усходні» — з 50 тысячамі гадоў два сельгаскааператывы — вядома ж, не лепшыя ў раёне. Здалася б, такое аб'яднанне павінна быць для камбіната, які выпускае свай камбикор, СВК спецаб'яжы, якое перапрацоўваецца ў камбикор, а той ідзе на корм для свайбы. Быццам бы законаны цыкл — кармі свайбы і збывай мясца. Але каб на паліх быў прыстойны ўраджай, неабходна ў гэтай раёнах уласці грошы, які і той свінакомплекс.

І тут дзейнічае закон фізікі, які праглядаецца на двух сазлучаных

сасудах. Калі частка вадкасці з поўнага сасуда пераліваецца ў пусты, то ў першым ёе становіцца менш.

Тое ж самае будзе і з грашыма, калі іх перакласці з аднаго кашалка ў другі.

Вось і Баранавіцкаму камбінату хлебапрадуктаў давалося расказаваць, каб падняць ураджай у гаспадарках з 14 ц/га ў 2005 годзе да 25 цэнтраў у мінулыя. Для гаспадарак закупілі 61 адзінку тэхнікі, а зарплату сельгасрабочым паднялі ў два з паловай разы, а яшчэ мінеральныя ўгнаенні, прэпараты аховы раслін, паліва і г.д.

Тое ж і са свінакомплексам. За тры гады свіны пачалі прыбываць на 35 грамаў у суткі больш (з 390 г у 2005-м да 425 г у 2007 годзе), а пагапоў ёе вырасла да 64 тысяч, яе тым не меней навару на свінных яля — свінакомплекс прыбыты не дае. Справа ў тым, што сабекошт камбикормоў расце, а цэна на свініну фіксаваная. Рэнтабельнасць на камбінатнае хлебапрадуктаў упа- ла да трох працэнтаў.

А гэта ў сваёй галіне — адно з лепшых прадпрыемстваў у краіне. Не трэба думаць, што падобныя аб'яднанні непацярэбныя. Але тут павінны быць абдуманы і ўзважаны падыходы.

Напоўна ж, неабходна прыслухоўвацца да думкі спецыялістаў, эканамістаў, кіраўнікоў прадпрыемстваў, калі робіцца аб'яднанне.

Ліквідацыя такім чынам заняпалых гаспадарак вельмі прыйшла па душы мясцовыму кіраўніцтву, бо няма неабходнасці прыкладваць намаганні, каб паставіць адсталы СВК на ногі. Але ў нашым аграпрамысловам комплексе гэта датычыцца не толькі сельгаскааператываў. Вось і Баранавіцкі м'ясакансервавы камбінат, які апошняе дзесяць гадоў быў «завале», далучыў да Баранавіцкага м'ясакамбіната і гэта за- раз тое, каб разабрацца з кіраўніцтвам свайго прадпрыемства, на якім ляжыць віна за ўпадак — быў выбраны самы лёгкі шлях. А прад- прыемства не знікла, хоць яго вы- шчыям бы і няма — на будынку вісць шыльда, што гэта толькі цэх Баранавіцкага м'ясакамбіната. Дарэчы, тут таксама да месца закон аб сазлучаных сасудах.

І мы бачым, як ідзе павальнае ўзбуйненне гаспадарак, а для дробных і сярэдніх вытворцаў сельгаспрадукцыі ўжо месца няма. А наша фермерства усё яшчэ на ногі і не ўстае.

Стратэгічная лінія развіцця вы- працоўваецца ў сталіцы, але ў жыцці ўкраінаецца на мясцовым узроўні і часта там усё робіцца на свой капітал, таму сталічная стра- тэгія пераўтвараецца ў плакат над галавой.

Возьмем, да прыкладу, дапамо- гу жыхарам вёсак сельгаскааператывамі. Пасяляў людзі ў адной гаспадарцы на сваіх сотках пшаніцу, а калі настала жніво, пайшлі пра- сіць у старошыні камбайн, які з ча- сам прыйшоў і жэў — аднаму 10, а другому 20 сотак. Выстаўляючы ж рахункі за ўборку пшаніцы ўра- зілі людзей, бо за тыя 50—70 ты- сяч можна было купіць гатовага збожжа, не меўшы клопату з тымі соткамі. І так паступілі з пенсіяне- рамі, бальнымі калгаснікамі, які ад- былі ў свой час роднаму калгасу зямлю, коней, маёмасць і шмат- гадоваму працу.

Безумоўна, не ўсюды так, але кожнаму кіраўніку СВК аказваец дапамога пенсіянерам і работнікам не ў радасць.

А зараз вернемся да прыватных гаспадарак, якім не павінны нада- вацца статус фермера. Чалавек хо-

ча трымаць дзесяць кароў на трох гектарах, то навошта яму валакіта з дакументамі, буггалтэрыяй, справаздачамі... Малако будзе здаваць мясцоваму заводу ды пла- ціць падакты ў 9—12 працэнтаў і ні- хто не павінен чапаць чалавека.

Хіба нам у свой час у школах і іншых навучальных установах не гаварылі, што толькі сабодныя ча- лавек, працуючы не на кагосяць, а на сябе, можа адчуць усё асало- ду працы?

Жыццё паказвае, што там, дзе існуюць больш-менш моцныя СВК, прасторы для прыватнай гаспадар- кі мала.

Здарэцца, што і выган, на якім спрадкву хадзілі вясковыя каро- вы, сельгаскааператывы «захолі- вае», ад чаго статак рэзка скара- чаецца, а апошняе дзесяць кароў даводзіцца пасвіць на вярхоўках, прывязваючы іх да калкоў.

Кіраўнік СВК, які правіла, не- прыязна ставіцца да ўласнікаў, якія асеі на «іх зямлі». Тут не толь- кі боязь канкурэнцыі, але і асабі- стыя амбіцыі — гаспадар тут я.

Нацяўнась на прылуках вяліка- га выбару прадуктаў яшчэ ні аб- чым не гаворыць. Для значнага працэнта насельніцтва усё гэтыя мясныя, рыбныя ды малочныя да- лікатэсы не па кішні.

Насыціць рынак недарагімі прад- уктамі можа ў значнай меры дробны ўласнік. Ён не павязе, як буйны комплекс, сваю прадукцыю за мяжу, а пастараецца прадаць на мясцовым рынку сам ці праз па- срэдніка. Гэта бачна на клубніцах.

Уся Еўропа робіць стаўку не на агромністы жывёлагадоўчы комплекс, а на дробнага і сярэдня- гэта прыватніка. Калі ў нас можна трымаць на фермах дзесяткі ты- сяч гапоў, то ў некаторых краінах Захаду — максімум пяць.

У той жа Галандыі ці Швейца- рыі вырабляюць пад 400 гаўнаў розных спецыяў і заслуга ў гэтым я- рэз дробных фермераў, многія з якіх сяр ў вырабляюць з малака сва- іх кароў. Увечы нешта падобнае ў нас немагчыма з той прычыны, што прыемства не знікла, хоць яго вы- шчыям бы і няма — на будынку вісць шыльда, што гэта толькі цэх Баранавіцкага м'ясакамбіната. Дарэчы, тут таксама да месца закон аб сазлучаных сасудах.

І мы бачым, як ідзе павальнае ўзбуйненне гаспадарак, а для дробных і сярэдніх вытворцаў сельгаспрадукцыі ўжо месца няма. А наша фермерства усё яшчэ на ногі і не ўстае.

Стратэгічная лінія развіцця вы- працоўваецца ў сталіцы, але ў жыцці ўкраінаецца на мясцовым узроўні і часта там усё робіцца на свой капітал, таму сталічная стра- тэгія пераўтвараецца ў плакат над галавой.

Возьмем, да прыкладу, дапамо- гу жыхарам вёсак сельгаскааператывамі. Пасяляў людзі ў адной гаспадарцы на сваіх сотках пшаніцу, а калі настала жніво, пайшлі пра- сіць у старошыні камбайн, які з ча- сам прыйшоў і жэў — аднаму 10, а другому 20 сотак. Выстаўляючы ж рахункі за ўборку пшаніцы ўра- зілі людзей, бо за тыя 50—70 ты- сяч можна было купіць гатовага збожжа, не меўшы клопату з тымі соткамі. І так паступілі з пенсіяне- рамі, бальнымі калгаснікамі, які ад- былі ў свой час роднаму калгасу зямлю, коней, маёмасць і шмат- гадоваму працу.

Безумоўна, не ўсюды так, але кожнаму кіраўніку СВК аказваец дапамога пенсіянерам і работнікам не ў радасць.

А зараз вернемся да прыватных гаспадарак, якім не павінны нада- вацца статус фермера. Чалавек хо-

леза назапашваецца ў клетках пе- чані, выклікае алергічныя рэакцыі, заражэнне крыві...

Большасць беларусаў п'е вадку з падземных крыніц. Але амаль мільён (а гэта жыхары некаторых раёнаў Мінска і Гомеля) ужываюць вадку з паверхневых крыніц ці з рэк. Яе абеззаражваюць хлорам. Але вучо- ныя прыйшлі да высновы, што такая вада нясе ў сабе патэнцыйную пагрозу ў выглядзе раку! Таму хла- рованую вадку лепш не кіпіць, а даць адстаіцца некалькі гадзін. Лепш жа за ўсё — карыстацца фільт- рамі ці нават выкарыстоўваць бу- тыльваную вадку. Безумоўна, гэтыя меры — для нашага здароўя.

Яшчэ адна цяжкасць з беларус- кай вадой — гэта якасць насель- ніцтва жыве ў дамах, якім больш за трыццаць гадоў, і трубы, па якіх цячэ вада, — старыя і ржавыя. Па- першае, разам з вадой ў наш ар- ганізм трапляюць бактэрыі, вірусы, таскіны, па-другое, страчваюцца калія 15 працэнтаў вады. Цыявы факт: у Парыжы водаправодныя трубы робіць з эмалі, у Лондане — з нержавеючай сталі, у Кувейце — са срэбра.

На аднаго беларуса ў суткі пры- ходзіцца калі 200 літраў вады, у той час як на жыхара Еўропы — 120—180 літраў. Таму і музей, і Мі- ністэрства жыллёва-камунальнай гаспадаркі заклікае — «Эканомце вадку!».

На кожнай экскурсіі я заўсё- ды кажу і школьнікам, і студэнтам, і сталым людзям — гэта твой дом, — дзеляцца Віктар Свірэлін. — Дык чаму ж ты жывеш так, быццам у апошні дзень? У нас ёсць дзеці, у нашых дзяткі будуць дзеці, і мы, і яны павінны захаваць багацце род- нага краю — а гэта 21 тысяча рэк, 11 тысяча азёр і 9 тысяча балот! І заўсёды заўважаю, як змя- няюцца вочы дзіцяці пасля экскурсіі. Яно пачынае разумець, што ва- да — гэта не данасць, гэта пры- родны рэсурс, які мы павінны збе- рэгаць. А ў нас яшчэ ёсць цудоў- ныя лясы, палі... Хочацца, каб да прыроды ставіліся як да запаведзі Божай. На узроўні веры...

Марына БЕГУНКОВА. Фота аўтара.

У ВАДЫ НЯМА МЕЖАЎ

У адзіным у Беларусі Музеі вады падкрэсліваюць: «Першабытны чалавек змагаўся за агонь, старажытны — за золата, сучасны — за нафту. Заўтра чалавек будзе змагацца за вадку... І гэта заўтра ўжо наступіла»

Гармонія паміж чалавекам і вадой

Музей «Водныя рэсурсы Рэспублікі Беларусь» працуе на базе Цэнтральнага навукова-даследчага інстытута комплекснага выкары- стання водных рэсурсаў ужо год. У залах музея можна пазнаёміцца з гісторыяй воднай гаспадаркі, да- краўца да спецыяльных прыбо- раў, што выкарыстоўваюцца ў на- уковых даследаваннях, а таксама поўнасцю прасачыць шлях вады ад крыніцы да водаправоднага крапа. А яшчэ тут раскрываюць унікаль- ныя ўласцівасці вады.

Падобныя музеі ўжо даўно па- пулярныя ў Еўропе, а вось у краі- нах СНД іх толькі пачынаюць ства- раць: першым сустрэў гэцый Му- зей вады ў Санкт-Пецярбургу, за ім — Кіеў. Свілета Беларуска музей прыняў каля тысячы наведвальні- каў з усёй краіны, а таксама блізка- ка і далёкага замежжа.

— У вады няма межаў, — рас- казвае куратар музея, старшы на- уковы супрацоўнік інстытута Віктар Свірэлін, — таму мы цесна су- працоўнічам з іншымі краінамі — а гэта і Вялікабрытанія, Латвія, Літ- ва, Фінляндыя, Польшча, Францыя, Нарвегія, Расія, Украіна... У нас шмат сумесных праектаў, пастаян- на праводзіцца абмен вопытам. Хутка чакаем гэцый, бо 2—3 каст- рычніка ў сценах інстытута прой- дзе трэці Міжнародны водны фо- рум, на якім абмяркуюцца пыта- нні, што датычацца гармоніі памі- ж чалавекам і вадой.

«Міні-Прыпяць»

Сустрэкаючы наведвальнікаў музея гукі вады — гэта «журчэць» вадаспады на карніцах. Паміж імі — вялікая рэльефная карта Бела- русі, якую вельмі любяць разгля- даць школьнікі.

«Я жыву на гары!», «А мая бабуля — у балочце!» — толькі і чу- ецца з усіх бакоў, — усміхаецца Віктар Уладзіміравіч.

Экспурсію ў музеі праводзіць Віктар СВІРЭЛІН.

Ад даўняга падпісчыка «Звязды» са Шчучына Уладзіміра Мікалаевіча Сідара ў рэдакцыю паступіла чарговая скарга. Паводле слоў заяўніка, у адну з начэй у жыллі адключалася святло, прапала электрычнасць. Прынамсі, будзільнік у яго стацыянарным тэлефонным апарце «застыў» у 1.12 ночы. Па гэтай прычыне сцядар Сідар праспаў, не патэлефановаў па справах, яму не патэлефанавалі, адпаведна, у чытача не адбылася важная для яго сустрэча. Заяўнік сцвярджае, што ў гэты дзень было добрае надвор'е, а перабоі з электрычнасцю ўвогуле з'яўляюцца даволі часта.

Са скаргай ён звярнуўся ў раённы электрасеткі, аднак яму там адказалі, маўляў, чытайце дагавор, там усё запісана ў тым ліку і па вашай праблеме. Але дагавора ў чытача няма. Чаму, пытаецца ён, я ж спраўна плачу па рахунках, паслугі мне аказваюць. Дык на падставе чаго?

Яшчэ чытача цікавіла, якім чынам ён можа атрымаць кампенсацыю за сапсаваны тэлефонны апарат, калі высветліцца, што

прычына паломкі — у магчымым скачку напружання? Усю гэтую інфармацыю мы давалі да начальніка Шчучынскага раёна электрычных сетак Георгія Зуева. Апошні напрасіў зрабіць афіцыйны запат ад рэдакцыі. Адказ на яго мы атрымалі даволі хутка і быў ён надзвычай лаканічным. Нам паведамілі, што ў зоне адзначэння Шчучынскага раёна электрычных сетак адключэння ў сетках 10/0, 4 кВ у названы чытачом дзень не было.

А што з дагаворам? Калі мы звярнуліся не па адрасе, дык куды трэба было? У афіцыйным запісе мы давалі хатні адрас і тэлефон заяўніка, у выпадку неабходнасці ў яго можна было ўдакладніць усе іншыя абставіны здарэння... Хоць фармальна усё правільна — раз адключэння не было, то і пра магчымую кампенсацыю гаварыць не варта. Тым больш што справа магла быць яшчэ і ў самім тэлефонным апарце. Магчыма, ёсць сэнс занесці яго ў майстэрню для больш поўнай пастаноўкі «дыягназу»?

Сяргей РАСОЛЬКА.

Фота: Анатоля КЛЕШЧУКА.

Простыя рэчы ХУСТКА

руску — косыні) чырвонага колеру і трохвугольнай формы. Імі абавязкова пакрываліся галовы ў час сходаў і ўрачыстасцяў. Сёння малядыя жанчыны таксама носяць у сваіх сумачках лёгкія і прыгожыя хусткі, асабліва калі ідуць у касцёл ці царкву. Там жанчына па «казону» павіна пакрыць галаву. А часам потым гэта ж хусткіна гарэзілава абавязваецца каля шыі.

Ёсць у праваслаўных хрысціян святая Пакоў Пасвятная Багародзіца, там прысутнае і матэрыяльны пакоў. У рускіх ясельных звычайна маладую паверх вянца пакрывалі **паковам**, белай хустай. А ў беларускім народным жыцці і сёння гэта святая называецца папросту — Пакоў. Яно прыпадае на 14 кастрычніка, у старым стылі было і кастрычніка. Але вясковыя людзі звалі яго з закананым сельскагаспаў і ўвогуле надхломом зімы. Нібыта і снег ужо зямлю пакрые. Ёсць народная прыказка: Прышлі Пакоў — заганяй хлест каровы. А пакрывалі ў некаторых народаў называюць род адзёжы ў выглядзе накідкі. Як там на ўсходзе — паранджа?

Сарваць паковы — некага выкрасці, давесці яго сапраўдную вырасць.

У Артура Вольскага: *Вось ён прычынаецца. Паковы вачы да ўсходу ўзімае.*

Ёсць у нашым побыце і такая празірачная рэч, як **насоўка** (паруску — носовы платок). Без яе не абыходзіцца, асабліва чалавеку, які мае прэтэнзію на культурнасць. У старых хатах любілі разглядаць старыя фотаздымкі. Рабіліся гэтыя здымкі ў тым часе толькі з нейкіх вялікіх нагод. Людзі апранутыя ў самае лепшае. І вось адна з прыкмет, праваслаўныя ці каталікі, — беляя насоўка ў грудной кішчэцы пінжака. Можна з вялікай доляй праўды гаварыць, што каталікі.

І ўспомніць персанаж рамана Ільфа і Пятрова «Залатоце цяля» Шура Балагануў, нядулае «сын лейтэнанта Шміда». Ён таксама мае насоўку. Але, выбіўшы непатрэбнае з ноздраў, ён даставаў яе і аднаваў абмахваць.

Хустка — аднака жаночасці? Сёння шмат хто з мужчын носіць хусткі на шыю. Хусткі бачу на галовах байцоў спецаздадзяленняў, якіх сталі ледзь не абавязковымі пры стабіле зваршчыка. Бывае і змучана. Помніце храняльнікі кадры аб палонных немцаў пад Масквой ў 1941-м, пад Сталінградом у 1942-м. Там многія палонныя былі ў жаночых хустках. Расійская зіма не шкадавала завабніку.

А колькі артыстаў апранаюць хусткі ў хустачкі, каб пераўвасобіць сабе ў жанчыну? З даўняй часоў гэта відзецца. А сёння на расійскай страдзе дык і замшат.

З вялікай цікавасцю глядзеў я на даўняе прапартажы з Гродна аб фестывалі нацыянальных культур. Прадстаўнікі вельмі і вельмі многіх нацыянальнасцяў, якія жывуць на Беларусі, былі там у сваіх адвечных строях. І ў хустках, і ў іншых уборах. Але усё прыгожа, дружна, хораша.

Алесь КАСЦЕНЬ.

г. Паставы.

Захапленні

САПРАЎДНЫЯ рыбаковы і паляўнічыя — людзі настолькі адданыя свайму захапленню, што іх недарма называюць фанатыкамі. Але нават сярод гэтых энтузіястаў падводныя паляўнічыя займаюць асаблівае месца. І гэта зусім не дзіўна, бо, знаходзячыся пад вадой, нельга быць узаўважымым ні ў чым...

Некалькі гадзін плавання не кожнаму пад сілу — гэта цяжка нават для падрыхтаванага чалавека. Затрымаць дыханне хутка знікае колькасць кіслароду ў крыві і павышае ўзровень вуглякіслага газу, у арганізме хутка развіваецца кіслародная недастатковасць. А магчымая вынікі гэтага вядомыя...

Акрамя непасрэдна фізічнай сілы, сам працэс плавання пад вадой таксама патрабуе і май-

шыня Беларускай федэрацыі падводнага спорту:

— *Сяргей Аляксеевіч, раскажыце, калі ласка, пра зараджэнне такога цікавага віду спорту як падводнае плаванне?*

— Недзе ў 60-я гады мінулага стагоддзя ўзнік інтарэс да падводнага плавання. Крыху раней, у 1959 годзе, па ініцыятыве Ж. Кусто была створана Федэрацыя падводнага спорту і сталі праводзіць адкрытыя міжнародныя спаборніцтвы.

— *А што можаце сказаць пра поспехі Беларусі ў падводным спорце?*

«УСЁ — НА ДНО!»

— Беларусь звярнулася да падводнага плавання таксама неўзалежана ад часу. Але пасля быў некалькі перапынкаў, звязаных з рознымі праблемамі, і ў выніку, толькі ў 1995 годзе адбылося другое адраджэнне і першы чэмпіянат Беларусі па спартыўным плаванні. З таго часу спаборніцтвы праходзяць штогод, разгравваецца Кубак рэспублікі, таксама праводзіцца шмат спаборніцтваў на прызы клуба.

— *Падводнікі на Беларусі — якія яны?*

— Гэта ў першую чаргу людзі, зацікаўленыя тым, што яны робяць. Тым, хто маюць добрую навіку ў гэтай справе. Напрыклад, у афіцыйных чэмпіянатах удзельнічаюць аматараў, то іх вельмі шмат — каля 5000 чалавек.

— *Раскажыце пра чэмпіянат, які толькі што праішоў.*

— Чэмпіянат праходзіў, як звычайна, на возеры Сялява. Трэба адзначыць, што гэта месца выбрана невыпадкова. Яно вельмі ўдала размешчана геаграфічна, таму ў спартсменаў не ўзнікае цяжкасцяў з прыездам. Акрамя таго, возера Сялява мае добрыя рыбныя запасы і вялікую плошчу — цянецца недзе 15 кіламетраў.

— *Значыць, пытанні ў да-статковасці месца не ўзнікае?*

— Не. Удзельнікі, маючы ўсе матчырасці для рацыянальнага выкарыстання воднай наслонна-

не перашкаджаючы адзіна аднаму эфектыўна плаваць на рыбу.

— *Якім чынам выяўляецца пераможца?*

— Па выніках узважвання рыбы выяўляецца каманда-пераможца, а таксама прызеры чэмпіянату, якія пасля ўзнагароджваюцца спецыяльнымі прызамі і медалямі.

— *Ці мае гэтае мерапрыемства сваё гледачоў і наколькі масава яго праходзіць?*

— Звычайна гледачы прыязджаюць разам з удзельнікамі спаборніцтваў. Самае доўгачаканае і цікавае — гэта ўзважванне, якое збірае не толькі саміх падводнікаў, але і ўвесь лагер. Калі казаць пра сам працэс здабычы рыбы, то ён жа зусім і нябачны, бо удзельнікі праводзяць на паверхні мінімум часу — уздыкнуць, а потым зноў пад ваду! Ды і да акваторы маюць доступ толькі члены судзейскай легіі і тэхнічныя краўнікі.

— *Якім чынам адбываецца кантроль над удзельнікамі чэмпіянату. Бо, як вядома, падводнае плаванне — небяспечная забава?*

— Так, спорт небяспечны, але мы прымаем усё меры па забеспячэнні неабходных умоў. Падводнае плаванне патрабуе вельмі добрай фізічнай формы — і не перабольшы, калі скажу, што кожны дзень спаборніцтваў падводнікі прапываюць не менш як 10 кіламетраў! А гэта, як вядома, можа прывесці да розных нечаканасцяў, таму побач з каманда-

мі знаходзяцца лодкі са спецыялістамі, якія кантралююць сітуацыю. Ну і, безумоўна, патрэбна элементарная уважлівасць.

— *Няшчасных выпадкаў не было?*

— На шчасце, сур'ёзных здарэнняў у нас не было. Але вядома, бываюць выпадкі, калі адзін паляўнічы на неасцярожнасці трапляў гарпуном па іншым...

— *Што можаце сказаць пра міжнародны чэмпіянат? Ці удзельнічалі нашы спартсмены ў падобных спаборніцтвах?*

— Чэмпіянат свету — для іх гэта вельмі складана пакуль. У першую чаргу гэта вялікі стартавы ўзнос — каля 1,5 тысячы долараў. Потым, усё ахвотнікаў туды не бяруць — трэба прайсці адборачны тур. І ў большасці, гэта марское плаванне — удзельнікі апускаюцца на глыбіню да 40 метраў, тут патрэбна спецыяльная падрыхтоўка. Але, нягледзячы на тое, што запрашэнні прыходзяць рэгулярна, мы яшчэ не дараслі да ўзросту ў міжнародных чэмпіянатах. Выезджалі ў Расію, ва Украіну.

— *Хто падтрымлівае развіццё падводнага плавання на Беларусі?*

— Федэрацыя па падводным плаванні. Падводнае плаванне знаходзіцца ў адной кваліфікацыі з іншымі падводнымі відамі спорту. Тут хочацца адзначыць плаванне ў ластах. Гэты від падводнага спорту актыўна развіваецца. Вось зусім нядаўна вельмі паспяхова наша каманда выступіла на чэмпіянаце ў Іспаніі. У Беларусь прыляцелі не з пустымі рукамі, а з 10 медалямі.

— *Хочацца верыць у тое, што ў будучым падводнае плаванне яшчэ больш разгорне свае магчымасці і здзіўці нас не толькі масава, але і добрымі вынікамі. Тым больш, што ў нашай краіне багата азёраў і рэк.*

Напрыклад прыемна ўспомніць мінулы чэмпіянат Рэспублікі Беларусь па падводным плаванні на возеры Сялява і адзначыць тое, што пры тэмпературы вады 16 °C было здабыта 217 кг 120 г рыбы, а самая вялікая рыба — шчупак — ваżyла аж 6200 г. А пераможцамі сталі: 1-е месца — каманда «Зеніт», г. Магілёў; 2-е месца — каманда «Нафтан-1», г. Наваполацк; 3-е месца — каманда «Нафтан-2», г. Наваполацк.

Дзіяна АРЫПАВА.

УБАЧЫЎ гэту карціну, прабачце, рэпрадукцыю карціны, гадоў трыццаць таму. А ўражанне было такім моцным, што востра ўгадалася, да месца ўгадалася. Пайшоў да знаёмага мастака, ён у адным з альбомаў адшукаў. Паглядзеў — не, паучыць светласці засталася ранейшым. Аркадз Плястаў. «Вясна». Ранняя вясна, яшчэ сняжынікі застаюць у прылазні, які не мае стэрці, дзверы ў саму лазню адчынены. На падлозе прылазніка пасцелена саломы. На лавацы сядзіць ужо апранутая маленькая дзяўчынка. Маці павязвае ёй хустку. І дзяўчынка так смешна і разам з тым так міла пацягнулася да яе тварыкам, прыўзняла галову, каб спрытнай было завязваць гэту шчыльную хустачку. Маладая жанчына выйшла апрануць дачушку голая. У яе прыгожае цела. Але абсалютна чыста і бяскрыўна быць толькі гэты тварык.

Вось так нечакана ў нечым і для самога сябе пачынаю гэту размову пра простую рэч — хустку.

А ёсць жа яшчэ і ўспаміны са свайго маленства... Якія тады былі зімовыя шапачкі-аблаваўшкі ў нас, хлалучоў. Добра, калі якая з труса. А маразы тады былі адметныя. І нашы маці абавязкова падвязвалі нам пад гэтыя шапачкі нейкія свае хустачкі. І цяплей, і снег ужо нават да шыі не дабарэцца, калі хустка будзе коўзацца па сумётках. Падвязвалі яны такія, толькі чысцішчэй хустачкі ў зімовы час, калі пайшлі мы ў школу. Але ўжо тут мы пратэставалі да плачу. Разумею, што хустка — рэч жаночая. І з'явіцца ў школьнай расправалцы ў ёй няёмка.

Так, хустка — рэч жаночай вопраткі. Калі яны з'явіліся ў далёкіх і далёкіх паляўнічых сённяшніх беларусаў, невядома. Напэўна, тады, калі прыйшлі ў нашы пасляледавіковыя, малааблашчаныя сонцамі мясіцы першыя людзі. І тагачасным жанчынам ужо стала не хапаць для захавання цяпла ўласных валасоў. Пакрыта гэты таемнік нават не стагоддзям, а тысячгагоддзям...

А хустцы ў сучасным яе выглядзе на Беларусі папярэдніцай была **намітка**. У яе два свабодныя канцы спускаліся ўніз каля галавы. Праўда, наслі яе толькі замужнія жанчыны. Лакальныя назвы гэтага ўбора — **павойнік, сярпанька, плат, завівала**. Гэта была даволі

Вяселле. Вось адзін з яго абрадаў — завиванне, калі дзяўчыну ператваралі ў жанчыну па выглядзе галаўнога ўбора.

Нявеста аддавала вянок і стужкі каму-небудзь з сябровак. А тым часам пачыналі займацца яе валасамі. Былі мясічны, дзе іх нават крыху падлаваў, а крыху састрыгалі — абавязкова. У некаторых мясічных дык увогуле абразалі касу. Потым надзявалі чапек ці намітку. А ў іншых мясцовасцях, праўда, пазней дзёвочную касу перараблялі ў жаночую.

Раздзялілі косачку дый на дзве касы, Абматалі косачку вакол галавы, Надзелі на косачку шаўковы чапек, Ды ўжо таго чэпчыка павек не скідаць.

Палатном пакрывалі яе і дружку. А малады павінен быў адгадаць сваю абраніцу, пацалаваць яе. Ды яшчэ і грошы дзёвочатам заплациць. Але плаціць было за што. Колькі песьняў, у асноўным жалосных, спявалі.

Пусціла дзевачка русу касу Ды па шаўкаву паясу. — Няхай мая руса каса яляецаца, Няхай мая родная мамка жалецаца. Лялей, лялей, руса каса, да свету, Жалей, жалей, мая мамка да веку. Адцяцела мая косачка, адцяцела. Аджалела мая мамачка, аджалела.

Ад пазіі народнай да пазіі творцаў. Паглядзіце, які прыгожа выкарыстоўваюць пазіі гэта слова ў розных яго адценнях. Прычым і настрой вершаў розны.

Прылегла ля школьнага ганка Цяжка каменныя лывы. Сяляў выцрае сялянка, Хустціну зняла з галавы.

Гэта ў Анатоля Валюгіна. А ў Пятра Глебкі адценне зусім іншае ў вядомай некалькі яго «Пасыльцы»: *Ён вымае мне са скрынкі Шойкам выштыт кісет, Дзве квадратныя хусткі і малюсенькі пакет.*

А Пімен Панчанка па-свойму: *Адна дзяўчына ў ружовай хустце Званой за ўсіх жартуе і смеццяца.*

Хуста — па-руску плат, ёсць яшчэ ў рускай мове слова шаль, якое пайшло ад французскага shale, а увогуле паходжанне мае персідскае. Тут і тканіна павіна быць асобнай, і ўзор. З шалю звязваюцца ў мяне старадаўня, «слёзнячя» раманы. Будзем працей. У паслярэвалюцыйныя гады ў СССР стравіны камсамолкі наслі хусткіні (па-

Гэта мы, Госпадізі!

ВОСЬ ТАБЕ І «РУЖАЧКА»...

У Брэсцкую бальніцу паступіў з цяжкамі рэзанымі ранамі **хыжар абласнога цэнтра**.

Аператыўнікі неўзабаве высветлілі, што 47-гадоваму мужчыну пашкодзіла кішка і парэзала твар жанчына падчас сумеснай выпіўкі.

А зрэбала гэта яна разбітай бутэлькай — «ружачкай».

Сымон СВІСТУНОВІЧ.

ВЕЛАПРАБЕГ «МІНСК — ХАТЫНЬ»

ажыццявілі супрацоўнікі Дэпартамента аховы МУС напярэдадні гадавіны пачатку Вялікай Айчыннай вайны

2008 год, які ў Беларусі з'яўляецца Годам здароўя, набліжаецца да медыуму. Па ўсёй краіне рэгіянальныя падраздзяленні Дэпартамента аховы МУС пастаянна праводзяць спартыўныя грамадска-масавыя мерапрыемствы. Напярэдадні 22 чэрвеня. Для ўсёнароднай памяці ахвяраў Вялікай Айчыннай вайны, была арганізавана чарговая акцыя — велапрабег па маршруце «Мінск — Хатынь». 67 гадоў таму пачалася Вялікая Айчынная вайна, і прыкладна столькі ж кіламетраў складала дыстанцыя, якую трэба было пераадолець.

На заклік падзельнічаць адтуналася каля ста чалавек, але субота для большасці супрацоўнікаў міліцыі — працоўны дзень. Таму на старт са сваімі асабістымі веласіпедамі ўдалося выйсці 23 прадстаўнікам афіцэрскага і сяржанцкага складу з розных падраздзяленняў аховы, якія дыслакуюцца ў Мінску.

Першым запланаваным прыпынкам супрацоўнікаў аховы была Плошча Перамогі, дзе удзельнікі велапрабегу ўсклалі кветкі да мамонента.

Наступны прыпынак быў ужо вымушаны — роўна на сярэдзіне шляху. Устаранлі некалькі тэхнічных няспраўнасцяў — заклінілі прабаце кола і замянілі кола, якое згубіла некалькі спіці. Польскі вадзіцель-дальнабойшчык, які воляў лёсу аказаўся на гэтай прыпыначнай пляцоўцы, выказаў жывую зацікаўленасць да энтузіязму беларускіх міліцыя-

нераў, і нават дапамог падлампнаваць колы. Аддыхаліся, размяліся і зноў рушылі ў дарогу. Балазе, праўда сіноптыкаў не апраўдаўся, і абяцаны дождж так і не пайшоў.

Было цяжка, асабліва на зацяжных пад'ёмах, якіх на ўзгорыстым наваколлі Лагойска няма. Асабліва цяжка давялося тым, хто рашыўся на падобнае выпрабаванне ўпершыню. Некаторыя нават набылі веласпеды толькі напярэдадні прабегу. Аднак дзёвочны ўпартасці і ўзаемавыручцы, да фінішу прыбылі ўсе 23 удзельнікі.

Спешыўшыся, група накіравалася да мемарыяльнага комплексу «Хатынь». Да падножжа скульптуры «Непакараны» (работы Селіхана) ўсклалі чырвоныя гваздыкі. Ушанаваў мінуўтай маўчання мучанікаў фашызму, якія не вярнуліся з паляў бітвы.

Аляксандр ГЕРАСІМАЎ, прэс-афіцэр Дэпартамента аховы МУС. Фота Яўгена ТАЛАЯ.

Ф.СП-1

Міністэрства сувязі і інфарматызацыі Рэспублікі Беларусь

АБАНЕМЕНТ на газету **ЗВЯЗДА** з бесплатнымі ўкладкамі: «Чырвоная змена», «Месце самоуправленне», «Крыніца здароўя», «Жырандоль», «Купілі лепшае» — навуперак чарнобылю.

на 2008 год па месяцах

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

Каму _____ (індэкс выдання)

Куды _____ (індэкс выдання)

Каму _____ (прозвішча, ініцыялы)

Куды _____ (адрас)

_____ (паштовы індэкс) _____ (горад, населены пункт)

ДАСТАВАЧНАЯ КАРТКА на газету **ЗВЯЗДА** з бесплатнымі ўкладкамі: «Чырвоная змена», «Месце самоуправленне», «Крыніца здароўя», «Жырандоль», «Купілі лепшае» — навуперак чарнобылю.

Каму _____ (індэкс выдання)

Куды _____ (прозвішча, ініцыялы)

_____ (паштовы індэкс) _____ (горад, населены пункт)

на 2008 год па месяцах

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

Каму _____ (прозвішча, ініцыялы)

Куды _____ (адрас)

_____ (паштовы індэкс) _____ (горад, населены пункт)

Калі вы падпісаліся на газету «Звязда» на III квартал або 2-е паўгоддзе 2008 года — запішыце картку ўдзельніка, вырасці і дасылайце яе да 2 ліпеня ў рэдакцыю па адрасе: **220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10А.**

Падпісчыкі могуць выйграць у якасці прызоў гадзіннікі, майкі, бейсболкі, 7 тэлевізараў «Віязь» і суперпрыз — халадзільнік «Атлант». Розыгрыш прызоў праводзіцца **8 ліпеня 2008 г.**, вынікі публікуюцца ў газеце «Звязда» да 12 ліпеня.

Атрымаць прыз можна ў рэдакцыі да **20 верасня 2008 г.** пры прад'яўленні квітанцыі аб падпісцы на «Звязду» на III квартал або 2-е паўгоддзе 2008 года і пашпарта. Дастаўку тэлевізараў і халадзільніка ажыццяўляе рэдакцыя. Пасля **20 верасня** выдача прызоў спыняецца і прэтэнзіі падпісчыкаў не прымаюцца.

Тэрмін правядзення гульні — з 30.04.08 па 10.07.08.

Пасведчанне аб дэярэаў рэгістрацыі № 1036 ад 25.04.08, выданае Міністэрствам гандлю РБ.

15 Картка ўдзельніка — падпісчыка «Звязды» на III квартал або 2-е паўгоддзе 2008 года

Прозвішча, імя, імя па бацьку _____

Падпіска аформлена і аплачана ў _____ (адрэс)

на III кв. або 2-е паўг. 2008 года

Хатні адрас і тэлефон _____ (індэкс)

Удачы ў розыгрышы!

А дакладней, двухдзённае нацыянальнае свята паляўніцтва і рыбалоўства «Удача-2008», якое прайшло на тэрыторыі алімпійскага спарткомплексу «Раўбічы». Як на любым паляванні: дзе збіраюцца больш за два паляўнічыя — гэта ўжо падзея. Уявіце, на свяце пад Мінскам, акрамя рыбакоў, судзейскай брыгады, гандлярю турыстычным і паляўнічым абсталяваннем і проста гасцей, сабралася больш за тысячу паляўнічых-аматараў з Беларусі. Несумненна, самым відовішчым і эфектным шоу фестывалю стала дэманстрацыя і конкурс розных парод паляўнічых сабак. А яшчэ гучалі сігналы паляўнічых рагоў і голас «вабы» — інструмента, якім прывабліваюць ваўка.

НА ЗДЫМКАХ: адзіны ў Беларусі майстар па вырабе «вабы» і паляўнічы-ваўчатнік жыхар Магілёва **Леанід НОВІКАЎ**; паляўнічыя сабакі — сінтэз прыгажосці, розуму, сілы і адданасці; дыпламанты конкурсу ігры на паляўнічых рагах ансамбль з Драгічына пад кіраўніцтвам **Мікалая ШАЎЧУКА**; езерскі лагер у Раўбічах.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

Бесплатнай упакоўка

бывае толькі для спажыўца. За яе плаціць прадавец

Мінчанін Пётр Уладзіміравіч Прыбышчук пражывае ў доме на Лагойскім тракце, рэгулярна наведвае харчовую краму побач. Што ў састарэлага чалавека выклікала абурэнне, дык гэта навазлівая, як ён лічыць, прапанаванне яму як спажыўцу ў якасці упакованай тары поліэтыленавых пакетаў.

— Што ні вазьмі, усё расфасавана ці фасуецца ў гэтыя пакеты. Зручна, спрачацца не буду, але ж рушэннем Прыбышчука. Што можа быць альтэрнатыўнай — бясплатнай — упакованай тарай? Папера, паляўнічыя пакеты, поліэтыленавая плёнка, у якую можна загарнуць тавар. Гэта усё ў тэорыі.

Калі звярнуцца ж да практыкі давайце паразважам. За выкарыстання поліэтыленавых пакетаў прадавец вяртае ўкладзенныя сродкі. Патрабавальнаму пакупніку ён абавязаны прадастаць бясплатную упакоўку. Але бясплатнай яна з'яўляецца толькі для канкрэтнага пакупніка, магазін жа мусіць за яе таксама, як і за пакеты, плаціць. Няхай простая папера, да прыкладу, каштуе «капейкі». Аднак у вялікім магазіне, які наведвае толькі за дзень мноства пакупнікоў, гэтыя «капейкі» імгненна пераўтварацца ў «рублі». Рытарычныя пытанне: прадацу гэта выгадна?

Усё ж паўтोरымся ў канцы: пакупнік мае права патрабаваць, а прадавец абавязаны задаволіць патрабаванне спажыўца наконт бясплатнай упакоўкі тавару (калі ён, безумоўна, ужо не быў упакаваны заводскім спосабам). Калі ж пакупніку адмовяць у гэтым, ён можа смела скарыцца на канкрэтны магазін.

Сяргей РАСОЛЬКА.

ЯСКО Галіну Мікалаеву ад усяго сэрца віншую з юбілеем. Жадаю шчасця і кахання, прыгажосці і вяселіцы, здзяйснення мараў і дабрабыту.

Куйчык Таццяна. ЦІШКЕВІЧ Галіну Мікалаеву віншую з юбілеем! Жадаю поспехаў, здароўя і шчасця, доўгага жыцця. Падтрымкі верных сяброў. Жарнасек Валянціна.

ГЭТА БЫЛА ЎДАЧА

Шык-шок

Блузы і кашулі: жаноцкасць, натуральнасць, разняволенасць

Сёння мы пагаворым пра модныя блузы і кашулі, бо менавіта яны прызначаны падкрэсліць, узмацніць ці нават упрыгожыць верхнюю частку жаночага цела. Адсюль і асноўныя тэндэнцыі модных паказаў: жаноцкасць, натуральнасць, разняволенасць і сэксуальнасць.

Празрыстая сэксуальнасць

Крыху прыкрытая галізна ўзбуджае і дражніць моцны полкуды мацней, чым гольца цела — так сцявяджаюць псіхалагі, і сёлётам летам ёсць магчымасць яшчэ раз у гэтым упэўніцца. Зразумела, цалкам празрыстыя тканіны могуць дазволіць сабе далёка не ўсё, тут важная не толькі прыгажосць грудей, але і ўнутраная волянасць іх уладальніцы. Аднак тым, хто выхаваны ў больш строгах нормах, не трэба цалкам абыходзіць тэндэнцыю — спалучыце празрыстыя блузы з топам без шлеек, які надзець пад блузай. Яшчэ варыянт — зверху лёгкая свабодная кофта, зашліпеная на адзін гузік, прыкрывае ўсё, што трэба схаваць.

Накіроўваемся на сафарты

Стыль сафарты ў гэтым сезоне надзвычай

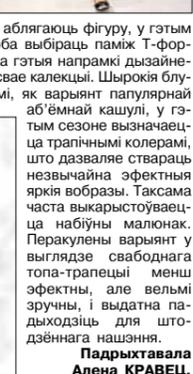
выглядаць стыльна і актуальна.

Як выглядаць па-спартыўнаму

Спартыўны стиль мае шмат плюсаў: ён падкрэслівае фігуру, натуральныя тканіны прыемныя для цела, а насіць спартыўнага крою кашулі і блузы вельмі зручна. Акрамя таго, выглядаць па-спартыўнаму падняўта і элегантна — адно з патрабаванняў да сучаснай жанчыны, паказчык яе дэманшэі і прыгажосці. Безумоўна, наўрад ці ў падобных блузах і кашулях зручна займацца спортам, але гэтага нічога і не патрабуе. Асабліва цікава спартыўнага стылю — яркія колеры, кантрасныя малюнкi, маланкі, шнуркі, эмблемы і іншыя спартыўныя атрыбуты.

Свабодныя формы

Дзяўчатам, якія аддаюць перавагу свабодным формам, што не аблягаюць фігуру, у гэтым сезоне раздольне, не трэба выбіраць паміж Т-формамі і трапецыймі, абодва гэтыя напрамкі дызайнеры ахвотна устаўляюць у свае калекцыі. Шырокія блузы з суцэльнымі рукавамі, які варыянт папулярнай аб'ёмнай кашулі, у гэтым сезоне вызначаецца трапічнымі колерамі, што дазваляе ствараць незвычайна эфектныя яркія вобразы. Таксама часта выкарыстоўваецца стараным мадэльераў ён стаў надзвычай зручным і выдатна ўпісаўся практычна ва ўсе ўмовы гарадской моды. Прагулка па горадзе, офіс, шопінг, загарадны пікнік — усюды стиль сафарты будзе

Падрыхтавала Алена КРАВЕЦ.

САШЧЭПКА З ПРАЦЯГАМ

Канадзец, які атрымаў дом за канцылярскую сашчэпку, аднавіў серыю абменаў

Жонка канадца Кайла Макдоналда знайшла працу ў Манрэалі, з-за чаго пара стала рэдка бываць у сваім доме ў Кіплінгу. Здавалася б, варты працаваць або здаць нерухомасць. Але гаспадар вырашыў пазбавіцца ад жылля тым жа шляхам, якім некалі набыў яго: памяняць на што-небудзь іншае. У 2006 годзе менавіта гэты дом быў выменены праз Інтэрнэт на канцылярскую сашчэпку.

Сашчэпка на ручку (шарыкавую), ручка на іншую ручку (дзвярную), тая ручка на печку, печка на кілаватны генератар, генератар за піўную бочку, піўная бочка за снегакат... Пасля снегаката гульня пайшла сур'ёзна: на кон паслядоўна выстаўляліся вандраванне ў горад Яхк, грузавік, магчымасць 30 гадзін папрацаваць у студыі гукаіспы ў Таронта, гадавая арэнда дома ў Каларада, вечаар з Элісам Куперам. Вечаар з зоркай Кайла Макдоналд вымяняў на шклянны шар з фігуркамі і сярэдзіне. Акцёр Корбін Бронсэн, які калекцыянуе падобныя шары, прапанаваў за гэты суверені ролю ў сваім галівудскім фільме. Ну, а роля, нарэшце, была абменена на дом у мястэчку Кіплінг.

Аб гэтай гісторыі чулі ўжо, здаецца, усё. Аднак цяпер аказалася, што яна будзе мець працяг. Насамрэч невядома, што прымуся прадрымальнага канадца зноў пачаць серыю абменаў. Ці сапраўды ён аб'ектыўна не можа часта бываць у доме, у сувязі з чым вырашыў не прынімаць планку і развітацца з жыллем гэтак жа хораша, як і набыў яго? Або Макдоналд проста засумаваў па любімым заняткам?

Вядома толькі, што да 17 гадзін 11 ліпеня Кайла Макдоналд па адрасе onegsprergerclip@gmail.com прымае прапановы ад людзей, якія хочучы набыць двухпавярховы дом у Кіплінгу ў абмен на нешта яшчэ (зрэшты, калі паступіць вельмі добрая і вельмі тэрміновая прапанова, яна будзе прынятая раней, папярэджвае гаспадар). Каментатары ў блогу Макдоналда ўжо забяўляюцца, прапаноўваючы ў абмен на хату царкоўную лаўку, біфштэкс і ролікавыя канькі. Сярод больш вялікіх прапаноў — нафтавы танкер (праўда, шчодры Інтэрнэтчык не памятае, дзе яго «прыпаркаваў»), а таксама нечы былы муж з двума дарослымі дзецьмі, усімі будучымі ўнучкамі і праўнікамі ў прыдачу. Ну і вядома ж, дом прапаноўваюць абмяняць назад на чырвоную канцылярскую сашчэпку.

Падрыхтаваў Іван КУПАРВАС.

На слыху У КРУПІЦАХ ВЫБУХНУЛА

У мінулы суботу з 17-й гадзіне ў вёсцы Круціца Мінскага раёна адбыўся выбух, які, на шчасце, не суправаджаўся гэрэнем.

Як стала вядома рэдакцыі, у аднапавярховым блочным будынку, які належаў гандлёваму ўнітарнаму прадпрыемству, частку плошчаў арандавала іншае ўнітарнае прадпрыемства. Апошняя займалася вытворчасцю дэзінфектара — рэчыва, якое выкарыстоўваецца для дэзінфекцыі на малочна-таварных фермах. Гэта рэчыва складаецца з некалькіх кампанентаў, у тым ліку і перакісу вадароду, у пластыкавую ёмістасць для стабілізацыі было заліта каля кубічнага метра (каля 400 кілаграмаў) кампанентаў. Вось гэта і стала, напэўна, прычынай выбуху. У будынку людзей не было. Была пашкоджана жалезабетонная сцяна, пацярпела сцяна з вентыляцыйнымі шахтамі зеняховішча, што месцілася побач, а таксама павыбівала шкло ў некалькіх прыпаркаваных каля будынка аўтамабілях. Пра выбух ратавальнікам паведамілі мясцовыя жыхары. На працягу выхадных на месцы вяліся работы па ўборцы тэрыторыі, у панядзелак тут жа павіна было прайсці пасяджэнне па надзвычайных сітуацыях райвыканкама. Будзе вырашацца лёс будынка, а таксама тое, каму давядзецца кампенсаваць наступствы выбуху. Эксперты выстаўляюць і дакладную яго прычыну.

Сяргей РАСОЛЬКА.

КАМСАМОЛЬСКАЕ ВОЗЕРА ЗАКРЫТАЕ ДЛЯ КУПАННЯ

На канец мінулага тыдня колькасць вадаёмаў, купанне ў якіх забаронена, пашырлася. Так, да небяспечных для купання месцаў далучыліся ў Брэсце на рацэ Мухавец зоны адпачынку «Цэнтральны», «Усход» і «Грабны канал». У Браскім раёне — зоны адпачынку на возеры Белае. У Віцебску — пляж 30-годдзя УЛКСМ на рацэ Заходняя Дзвіна, пляж тэхнікума сувязі на рацэ Луюса і рака Віцебца.

У Мінскай вобласці не адпавядае бяспечным нарматывам вада ў зоне адпачынку аздаравленчага лагера «Арляны» на рацэ Уша, вада ў Салігорскім вадасховішчы, у сажалы пасёлка Нова ў Старадарожскім раёне і сажалы ў Старых Дарогах. У Мінску вынесены пастановы аб забароне на купанне ў вадасховішчах Дразды, Цна, у Камсамольскім возеры і ў раёне пляжа № 1 на Заслаўскім вадасховішчы.

Надзея НІКАЛАЕВА.

3 РЫБАЛКІ НЕ ВЯРНУЛІСЯ

Гаворка ідзе пра мужчыну 1956 года нараджэння з горада Турава Жыткавіцкага раёна, які пайшоў на рыбалку і дадому не з'яўляўся чатыры дні. Труп яго быў знойдзены ў вадзе. Такі ж лёс напатаку і жыхара Чачэрскага раёна, труп якога знайшлі ў той жа дзень.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

«ГРАХІ» САВЕТНІКА

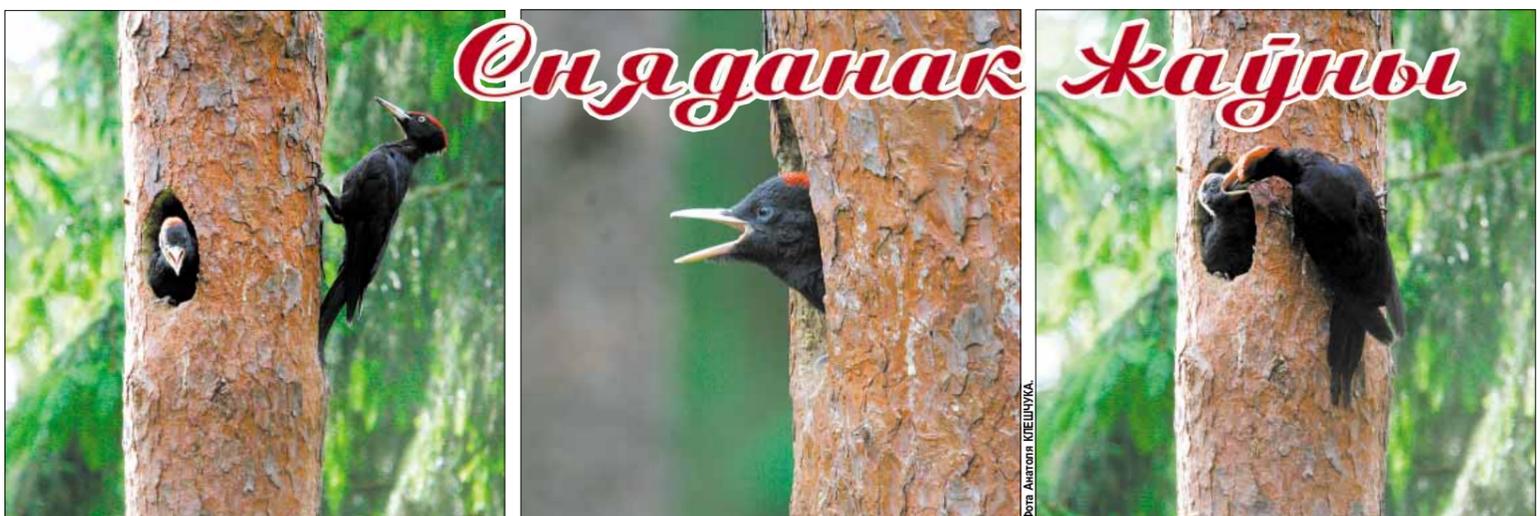
Пракуратурай Гродзенскай вобласці па матэрыялах падраздзяленняў па барацьбе з карупцыяй і эканамічнымі злачынствамі Гродзенскага УОС і Шчучынскага РАУС узбуджана крымінальная справа ў дачыненні да саветніка дырэктара таварыства з абмежаванай адказнасцю. Гэты 31-гадовы жыхар Ліды, мях іншым, раней з'яўляўся дырэктарам згаданага ТАА: менавіта тады, як мяркуецца, ён і «спатыкнуўся». У прыватнасці, падзорнаму інкрымінуюцца крадзеж у верасні 2006 года 192 мільёнаў рублёў, што належалі ААТ «Васлішкі».

ВЫМАГАЛІ ХАБАР?..

Супрацоўнікі ўпраўлення па барацьбе з карупцыяй і эканамічнымі злачынствамі УОС Мінскаблвыканкама і АБЭЗ Маладзечанскага РАУС зарымалі на тэрыторыі вучэбна-спартыўнай базы «Вілія» паблізу вёскі Вяржол дзюк жанчын — адказных асобаў згаданай базы. Паводле папярэдняй інфармацыі, падзороўца яны ў хабарніцтве. У прыватнасці, як мяркуецца, падзороўца вымагалі ў галоўнага інжынера адной з фірмаў і атрымалі 8 мільёнаў рублёў за станочнае вырашэнне пытання па падпісанні актаў аб выкананні будаўнічых работ.

Ігар ГРЫШЫН.

Жывая зямля

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

На конкурс апавяданняў

ВАСІЛЬ вяртаеся дахаць позна. Быў на нарадзе ў аблвыканкаме, а пасля заехаў да бацькоў, якія жылі асобна ад яго ў роднай вёсачцы. Назаўтра паабяцаў з дзецьмі і жонкаю наведаць іх. А цяпер трэба было я мага хутчэй забрацца дамоў. Да Новага года заставалася толькі дзве гадзіны.

Снегу не было. Паўз дарогу чарнэй змрочны лес. Святло фар вырвала панурыя без лісця дрэвы, бездапаможныя пад ветрам і даволі моцным марозам. Асфальт быў нібы шкло, проста зіхаець сваім чорным бляскам. Васіль падумаў, што пры такім галалёдзе на машыне павінны быць толькі зімовыя шыны. Вадацель некалькі разоў гаварыў «пераабучь» аўтамабіль, але той гэта так і не зрабіў. Гультаваты быў вадацель, і Васіль у чарговы раз падумаў, што яго ўжо варта памянаць.

Хацелася націснуць на педаль газу мацней, каб хутчэй апынуцца дома. І ў гарачую лязню, і парадцы, парыцца, а пасля — у халодную ваду. І гэтак — неаднойчы, адчуць, як стома, што сабралася ў цэле, проста струменем выцякае з цябе і ты раптам маладзееш, здольны, здаецца, перавярнуць горы. Ад прадчування будучай асалоды Васіль ажно на імгненне заплюшчыў вочы.

Ні спераду, ні ззаду не было відаць нават агенчыка. Як ні дзіўна, ён быў на дарозе адзін. Яго гэта не бянтэжыла. Ён калінікалі любіў праехаць па сваёй гаспадарцы ўначы на добрай хуткасці, не баючыся парушыць правілы руху. Ведаў усе павароты, скрываанні і вулчакі ў вёсках на памяць.

Так, хутка Новы год, і трэба вырашыць нарэшце тое, пра што ён усё баяўся сказаць жонцы, а пасля і дзецям. Яно не давала яму спакойна спаць, працаваць, нібы цык стала тырчком у душы. Магчыма, Ганна падарвала нешта, але маўчала і ніводнага разу нават яким-небудзь словам не паказала, што ведае пра яго здраду. І ён быў ёй за гэта ўдзячны.

З Волгай Васіль пазнаёміўся выпадкова, у краме. Жонцы неўзабаве павінна было споўніцца сорак гадоў, і ён зайшоў у ювелірыны аддзел, каб купіць ёй у падарунак завушніцы. Іх на вітрыне пад шклом было так многа, што Васіль разбіўся ўсе былі прыгожыя, але хацелася прыдаць самыя лепшыя.

— Відаць, Вам патрэбны завушніцы? — пачуў ён мяккі і пячучы голас. Васіль узняў вочы ад вітрыны. У яе былі густыя каштанавыя валасы, якая сінія вочы і пухлякныя вусны, трохі падфарбаваныя светла-ружовай пмадай. Усё гэта ён ахапіў адным позіркам. І ганчына глядзела на яго так, нібы ацэньвала. Васіль аб гэтым падумаў пасля. Ён ведаў, што ладамаў жанчынам, хоць з твару не быў прыгнучоным. Іх вабілі ягоныя моцныя, здавалася, надзвычайныя рукі, шырокія атлетчныя плечы. Дый уся каржакаватая, хоць і невысокая постаць былага спартсмена. Хоць Васіль даўно ўжо ніякім спортам не займаўся, акрамя хіба футбола, у які раз у два тыдні гуляў з сябрамі.

Яна паказвала яму розныя завушніцы, нешта расказвала пра іх, але ён не ўспрымаў сэнс, толькі, бы пясню, слухаў яе мілагучны з картавінікай голас, бачыў пухлякныя і, мусіць, вельмі смачныя вусны, белую гнуткую шыю. Купіў жонцы падарунак і выйшаў з крамы, бы п'яны, у вачах быў туман, а ў галаве — зvon.

Двое сутак ён нічым не мог займацца, ні пра што іншае думаць. Часам лавіў на сабе здзіўленыя позіркі падначаленых. Усё ў ім нібы спынілася, вакол нічога не існавала. Ён бачыў і чуў толькі яе. Гаварыў з жонкай, але здавалася, што гэта яна.

На трэцяй суткі яму патрэбна было з ранку ў райвыканкам на нараду. Ён адрасіўся ў намесніка старшыні пад выглядам,

сятак вулляў. За мёдам да яго ішлі з усіх блізкіх вёсак.

— На хутар? — перапытала Волга, яе нават не здзівілася, нібы яны штодзень ужо шмат гадоў ездзілі на гэты хутар. І яны паехалі...

...Васіль зірнуў на гадзіннік. Да Новага года заставалася зусім нямаюча. З такой хуткасцю ён дарогу трапіць не раней чым праз гадзіну.

Васіль пачаў спакаваля націскаць на педаль. Нечакана яму здалося, што метраў за трыццаць —сорак наперадзе мільгнучы нейкі цен, пасля другі. Справа, кіламетры за два ад дарогі, невялікая вёска Піскуны іншага каласа, жыхароў якой ён не раз лавіў на крадзяжы бульбы з буртоў. І першая ж думка была: ныйнакш

шкле, а збоку гарэлі яшчэ некалькі агеньчыкаў, нібы запаленыя ў гонар Новага года свечкі.

Васіль пахрушчў ручку правай дзверцы, машына ялжала на ледзю баку, — і з жахам адчуў, што яна нармальна пацяе. Яе можна адчыніць. Ён сіцнучу халодную металічную ручку і падумаў, колькі ж яго даведзца сядзець у гэтай пастцы пад галодны ляскац ваучыных зубоў. Што за дзень, вечар такі? Ніводнай машыны, ніводнага чалавечэга гуку. Увесь свет зараз рыхтуецца сесці за стол, нехта ўжо і сеў, а ён нават яшчэ не трапіў у сваю любімую лязню. Мусіць, гэта яму пакаранне за ягоныя грахі, якіх нарабіў у гэтым годзе.

Ён пачуў, як лязець ужо ваўкі зверху па машыне, спрабуючы на

Віктар Супрунчук — імя ў свой час добра вядомае чытачу.

Паспытай усякага хлеба, працавай і грузчыкам на заводзе, і ў газеце, часопісе, на тэлебачанні... Сёння, як сведчыць яго апавяданне «Пад танец ваўкоў», зноў вяртаецца ў літаратуру.

Віктар КАЗЬКО.

трошкі нават зараўнаваў, быццам гэта не ён паквапіўся на чужую жонку, а гэты сімпатычны незнаёмец.

З таго часу ўсе ягоныя ад'езды з дому на гульні ў футбол у суботу былі сустрэчамі з Волгай на хутары ў дзеда Антона. Калі спярга стары іх сустрэкаў з лагоднай усмешкай, дык апошнім часам выглядаў у яго былі пахмурны, незадаволены. Адноўчы не вытрымаў:

— Што гэта ты, Іванавіч, робіш? Я думал гэта так, забавя. Падгуля ды кінуў. У цябе ж сям'я я, ты сапдны начальнік, паважаны чалавек.

— Дзед, кахаю я Волгу.

— Тады трэба нешта рашыць...

— Я гэтак думаю.

Дзед Антон памаўчаў, а пасля дадаў, відаць, адчуваў сябе няёмка:

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА

Віктар СУПРУНЧУК

ПАД ТАНЕЦ ВАЎКОЎ

што вельмі кепска адчувае сябе, і адразу пайшоў у краму. Жанчына стаяла ля прылаўка і нібы чакала яго. Ён толькі падшоў, і яна ціха, каб чуў толькі ён, прамовіла:

- Я ведала, што ты прыйдзеш.
- Як цябе зваць?
- Волга.
- Мяне...
- Я ведаю...
- Ты можаш вызваліцца?..
- Зраз, пачакай мяне на вуліцы...

Ён даўно не курыў, а тут так расхваляваўся, што папрасіў цыгарэту ў нейкага мужчыны. Некалькі разоў зацягнуўся, закахляўся, але і супакоіўся, улікнуў сябе: як хлапчук. Стой спакойна, дайшы роўна.

Яна выйшла ў блакітным плашчы, у футлях на высокім аб'ядзе, яшчэ прыгажэйшая, чым калі ён убачыў яе першы раз. Яму ажно стала цяжка дыхаць. Да машыны Васіль ішоў трохі ззаду за ёй і адчуваў прах духоў, чужо шордак ад ветру крахуць плашча. Антон, здавалася, усе сустрэчныя глядзяць на іх і адзначаюць, што ён ідзе з чужой жанчынай.

Яна селла не побач з ім, а на задняе сядзенне. Памаўчала, потым раптам правяла рукою па яго валасх.

— Куды паедзем? Ад гэтага пытання яму стала нікавата, бо ён нават не падумаў, куды яны паедуць. І сказаў першае, што ўспомніў.

— На хутар. Да дзеда Антона. У яго была гэта мала вядомае кромка, дзед Антон ужо пяць гадоў жыві адзін, пахваваўшы жонку. Стары яшчэ быў у сіле і не хацель перавяжжае да дзядзё і гонар. Трымаў карову, парсюка і з дзесятак кураў. Васіль неяк выпадкова заехаў на хутар, праседаў з дзедам цялюткі вечар за гутаркай і добрым сялянскім сталом. З таго часу яны пасябравалі. Стары больш не ведаў клопаты ні з дровамі, ні з сенам, ні з камбікормам для жывёлы. Але бясплатна нічога не браў. Пенсія ў яго была добрая, дый меў з дзе-

дарогу пераходзяць «піскуны» з мяшкіам. «Ну няма ім і Новага года», — у роспачу падумаў Васіль і пачаў тармазіць. Зрабіў тое, што ніколі за ўсю сваю важдзельскую практыку не рабіў: рэзка націснуў на тормаз. Праз хвілінку ён зразумеў, што машыны ўжо не кіруе, а яна нясе яго невядома куды.

І, відаць, быў усё-такі з ім Бог. Таму што машына на спізкім, бы шкло, асфальце крутанулася ваўчком, ахілілася, і Васіль не паспее ачوماцца, як апынуўся нагамі ўверсе. Паспрабаваў адчыніць дзверцы, але іх закліпіла.

Ён панхоў паветра: бензінам не пахла. Рухавік выключыў адразу, калі зразумеў, што машына падае.

Балела галава, ён моцна ўдарыўся аб руль. Астатняе ўсё было цэлае, мог варушыцца.

У яго заўсёды пад рукою ляжы валькі гаечны ключ. Васіль намаўчаў яго і намерыўся выбіць шкло. Прыладкаваўся, каб зручнай стукнуць па акну, як раптам пачуў знадвору шоргат, нібы хтось шавраваў па ім металічнай шчоткай.

Ён наблізіў вочы да самага шкла і, уражаны, адразу адхінуўся, адчуўшы холад, які працяў яго наскрозь. Сумнення не было: як паліўнічы са стажам зразумеў, што гэта. Воўк шкроб лапаю па

смак жалеза, якое ім было не па зубам. Калі з людзей ніхто не з'явіцца, Васіль ведаў, ваўкі будуць яго вартаваць да рання.

Надшоў нейкі спакой, і Васіль зноў успомніў, як з Волгаю паехалі на хутар. Купаліся ў ласкавай і ціхай рачуліцы, што ля самага дзедавай клуні, ляжалі на пахуткім свежым сене, ад якога кружылася галава. І ён цалаваў і цаляваў яе, шаптаў нейкія словы пра каханне, якіх ніколі ў жыцці не гаварыў і, здавалася, не ведаў пра іх існаванне.

Толькі пад раніцу яна спакойна, быццам нічога між імі не было, сказала, што ў абед з поўдня прыяджае муж з дзецьмі. У яе іх двое: хлопчык і дзяўчынка. Яна вельмі любіць сваіх дзядзёў, а муж — лётчык, капітан. Яму хутка на пенсію, хоць яшчэ малады — налятаў шмат гадзін.

— Вось так, — сказала яна, прыгожай такой жаданая, што ён не ўтрымаўся і пачаў зноў яе цаляваць. І ачуліся яны толькі пад абед.

Васіль гнаў на машыне вельмі хутка і паспее ўкрас. Затрымаўся, пастаяў, бачыў: пад'ехала таксі і з яго вышлі высокі чарныя мужчыны і двое дзяччэй. Яна выбегла ім насустрэч з пад'езда і цалавала спярга мужа, а пасля дачку. Васіль

— Мне тваёй жонцы ў вочы глядзець сорамна. Калі што, знайдзі сабе іншае месца для спатканняў. Дый, я табе скажу, не падабаецца яна мне. Чым прыгажэй цацка, тым даражэй... Дый хоць я і стары, але ж не зумсім: ходзіць па хаше голая, нібы я не жыў...

Месяц назад Волга сказала яму, што ўзніклі праблемы. Мужа звольнілі з арміі, і атрымалася зноўчы, чым магло быць. Яму вызначылі невялікую пенсію, якой недастаткова для іх сям'і. У яе таксама нізкая зарплата. Яна прапануе два варыянты. Першы — ён яна разводзіцца і стварае новую сям'ю. Другі варыянт — усё застаецца, які было, толькі кожны месцаць Васіль павінен ёй выдатковае грошы. Яна гатова нават нарадзіць яму дзіця. А што муж? Сам забяспечыць сям'ю не здольны, дык хай не перашкаджае ёй гэтым заняцям. Яе дзеці павінны атрымаць адукацыю, не горшчу за астатніх людзей, мець жыллё і добрую працу. І ён, Вальга, канешне ж, дапаможа. За гэта яна будзе любіць яго гэтак жа, як і любіла заўжды.

Яму было б найлепш, каб заставаўся так, які і было. Без усялякіх патрабаванняў, спрэчак, толькі пясчота, адвадымі, пацалункі і бясхочае задавальненне,

якое ён хацель адчуваць ад гэтай незвычайна смачнай жанчыны. Мінаў дзень-другі пасля іхняй сустрэчы, і яго зноў цягнула да яе.

Неяк Васіль з машыны ўбачыў у горадзе яе з мясцовым магнатом Крукіным. Яны ішлі побач, вельмі сесна, як некалі ён з ёй у першы дзень, калі сталі блізкімі. І адразу нібы агонь палыхнуў у грудзях, ён ажно застангаў, і вадацель, хітра ўсімхнуўшыся, спытаў, што з ім. Потым неаднойчы да яго даходзілі чуткі, што Волга сустрэкаецца з Крукіным. Яна гэта адмаўляла, толькі гаварыла:

— А што, калі ты не здольны мяне ўтрымліваць, дык у Крукіна грошай шмат. Жартую-жартую, я ж цябе, мядзведзь, кахаю...

...Раптам воўк заваў, здолася, ля самага вуха, і Васіль, наколькі мог, адкінуў галаву ад аьнка. Ваўкі абляпілі машыну з усіх бакоў, і яна нібы загайдалася.

Васіль паварушыў пальцамі ног, што быццам анямелі ад холоду і нерухомасці. І усё цела, заціснутае між сядзеннем і рулём, паступова камянела. Ён падумаў, што тут яму, мабыць, і наканавана не выкачыцца, і распардачым органам у адпаведнасці з Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 13 верасня 2005 г. № 432 «Аб некаторых мерах па ўдасканаленні арганізацыі работы з грамадзянамі ў дзяржаўных органах, іншых дзяржаўных арганізацыях».

Рашэнне ад індэксацыі чэкаў «Жыллё» павінна быць прынята мясцовым выканаўчым і распардачым органам і аб прынятым рашэнні паведамлена грамадзяніну ў пісьмовай форме.

Віктар САВІЦКІ.

Доктар адкажа ЦЯЖКАСЦІ ПЕРААДОЛЕННЯ ХВАРОБЫ ПАРКІНСОНА

«Хацелася б на старонках вашай газеты прачытаць аб хваробе Паркінсона, а таксама аб метадах яе лячэння.

З паваягі сп. Віткоўскай, г. Наваполацк».

Пры хваробе Паркінсона паражаецца ўчастак мозгу, у якім працоўваецца дафамін. Функцыя дафаміну заключаецца ў павольнай перадачы імпульсаў для забеспячэння нармальных рухаў. Пры гэтай хваробе змяншаецца прадукцыя дафаміну, парушаецца нармальна перадача нервовых імпульсаў і з'яўляюцца асноўныя сімптомы паркінсанізму:

- дрыжанне
- «скаванасць» мышцаў
- запавольванне рухаў
- няўстойлівая раўнавага

Акрамя ўказаных парушэнняў, у такіх хворых страчваецца выразнасць мімікі. Маўленне можа стаць нерэзэрволівым. Бываюць і вегетатывнае расстройства: змена апетыту, спінааддзялення, дзейнасці кішчачкі, частаты мочаспускання. Часта надходзіць прыгнечаны стан (дэпрэсія), што абумоўлена ў тым ліку пашкоджаннем тых участкаў мозгу, якія забяспечваюць ураўнаважаны стан.

Калі ўрач-неўролаг пасля паўторных аглядаў і назірання прыходзіць да заключэння, што мае месца хвароба Паркінсона, не варта ўпадаць у адчай. Так, хвароба гэта хранічная, яна абмяжоўвае рухальную актывнасць дома і на рабоце. Патрабуе бесперапыннага лячэння. Аднак сёння існуе шмат лекавых прапаратаў для працістання гэтай праблемы. Варта толькі своечасова і правільна падабраць лячэнне.

Хворым на паркінсанізм неабходна трымацца наступных рэкамендацый:

1. Выконваць усе ўказанні ўрача. Не займацца самалячэннем.
2. Вытрымліваць належную дыету і выконваць фізічныя практыкаванні. Падумаць, чым можна заняць сябе ў новым становішчы, каб раскрыць уласныя магчымасці і таленты.
3. Вучыцца новай манеры паводзінаў, прымаць некаторую залежнасць ад іншых людзей.
4. Кансультавацца са спецыялістамі — неўролагамі, псіхолагамі, псікатрапеўтамі, сацыяльнымі работнікамі, якія ведаюць, як спраўляцца з праблемай.
5. Не пададвацца цяжкім вучыцца пераадоляваць іх.

Падрыхтавала Святлана БАРЫСЕНКА.

На слыху ТУТ ПЕНСІЯНЕР — ТАМ ВУЧАНЫ

За выхадныя зноў некалькі чалавек утапілася. У Драгічыне, у штурчым вадаёме па вул. Савецкай, вырашыў папаваць мясцовы пенсіянер і панаў.

17-гадова жыхарка в. Заполле Пінскага раёна ў час купання ў р. Прыпяць таксама пайшла на дно. Не удалося выратаваць і 11-гадовага вучня з вёскі Альба Івацвіцкага раёна, які ўтапіўся ў вадаёме каля в. Верашчы.

Сымон СВІТУНОВІЧ.

5 КІЛО РТУЦІ

У вёсцы Жарнасекі Полацкага раёна ля фундамента дома, дзе ніхто не жыў, знойдзеныя тры гумовыя грушы з ртутцю ўнутры — усяго 5, кілаграма. Супрацоўнікі ГМНС даследавалі мясцовасць — пралітай ртутці нідзе не было. Высвятляюцца абставіны таго, як магла ртуть аказацца ў вёсцы.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

КРМАШ **аддзел рэкламы**
 Рэкламы для аплата: а/р 3012210270016 у ААТ "Белвысбанк"
 Мінск, код 759 УНП 100155376
201-17-79

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

- ПРАДАЕЦЦА**
- Катэдж з усімі выгодамі, з сядам, агародам, танна, тэрмінова. Тэл. 8 029 889 95 10.
  - Рухавік Д-50 да трактара МТЗ, г. Салігорск. Тэл. 8 017 422 32 83, 8 0296 92 32 83.
  - Трактар Т-40, 1995 г.в., без дакументаў, стан добры. Цана 2,3 у.а.
  - Тэл. 8 015 94 22 494, 8 029 363 40 95.
  - Дом у Мядзельскім раёне. Есць сад і гаспадарчыя пабудовы. Тэл. 8 017 97 381 70.
  - Частка дома, які будзецца ў Брэсцкім раёне (з майстарняй). Пастаянная справа. Кампаньёну, сямейнаму, без ш/звычак. Можна з беспрацэнтнай растэрміноўкай. Тэл. 8 029 801 69 81.

- Тэл. 8 017 16 421 60.
- Матацыкл «Ява-350» на зап. часткі; нямецкія крэслы; ялавая боты; новая ваенная форма 80-х г. Усё вельмі танна. Тэл. 8 017 242 59 82.
- Збожжаўборачны камбайн СК-5 «Ніва» ў добрым стане. Тэл. 8 029 277 21 97.
- Камбайн СК-5 «Ніва» ў рабочым стане. Тэл. 8 029 560 93 26.
- Кватэра ў Магілёве 3-пакаёвая, 58,9/44,3/7,2; 1-ы паверх у 2-павярховым цагляным доме. Ремонт, усё побач. Тэл. 8 029 344 91 63.
- Ружо ІЖ 16 кал. Браслаўскі раён Віцебскай вобласці. Тэл. 8 0215 32 33 70.
- Шафа металічная для двух газавых балонаў; 1 балон на 40 кг. Дзяржынскі раён. Тэл. 8 017 16 421 60.
- Дом пад знос у Валожынскім раёне. Тэл. 8 0296 18 31 72.

КУПІЎ

- Магазін, офіс. Тэл. 8 0296 82 14 42.
- Арачкі, ангар. Тэл. 8 0297 78 33 38.
- Хатні дальныя апараты. Тэл. 8 0295 24 24 99.
- Дом. Тэл. 8 029 795 43 81.
- Транспарцёр гумавы ад бульбакапалкі. Тэл. 8 017 16 6 31 05, 8 017 16 401 48.
- Участак са старым домам, можна на хутары, не далей за 65 км ад Мінска. Тэл. 8 029 357 64 51.
- Дом на дачу па Случкім або Брэсцкім накірунку. Не далей за 50 км ад Мінска. Або абмяняю на дызельны легкавы аўтамабіль. Тэл.: 8 017 295 65 98, 8 029 706 04 01.
- Аўтамабіль «Фольксваген» ці «Аўды» з 1988 па 2000 г.в., любой мадэлі, можна з дэфектамі. Тэл. 8 029 145 11 97, 8 029 771 51 78.

У суд Пастаяўскага раёна Віцебскай вобласці паступіла заява аб прызнанні адсутным без вестак **Буката Волгі Міхайлаўны**, 29 чэрвеня 1966 года нараджэння, урэдчэня в. Чырвона Сад Бярэзінскага раёна Мінскай вобласці. Апошняе вядомае месца жыхарства — вул. Касманаўтаў, 14—12, г. Паставы, Віцебская вобласць. З 1 верасня 2006 года весткі аб Буката В.М. і яе месцазнаходжанні адсутнічаюць. Просьба да ўсіх грамадзян і юрыдычных асобаў, якія маюць весткі аб Буката В.М., паведаміць іх суду Пастаяўскага раёна на працягу двух месяцаў з дня агульнага аб'явы па адрасе: г. Паставы, вул. Савецкая 76А ці па тэлефонах 4 15 46, 4 18 82.

У суд Лідскага раёна Гродзенскай вобласці паступіла заява аб прызнанні адсутным без вестак **Гельвея Станіслава Станіслававіча**, 13 студзеня 1980 года нараджэння, урэдчэня горада Ліды, які пражываў па адрасе: г. Ліды, вул. Тухачоўскага, 65-1-71. Просьба да ўсіх грамадзян і юрыдычных асобаў, якіх нешта вядома пра Гельвея С.С., паведаміць і суду Лідскага раёна Гродзенскай вобласці (тал. 25-943, 24 441) на працягу двух месяцаў з дня агульнага аб'явы.

ЗВЯЗДА
КУПОН ДЛЯ БЯСПЛАТНАЙ ПРЫВАТНАЙ АБ'ЯВЫ
 Запоўніце разборліва, выражце і вышліце на адрас рэдакцыі:
 220013 Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10 А.

АБАВЯЗКОВЫЯ весткі не для друку: ваша прозвішча, адрас, хатні тэлефон.

Тэлефон для даведка 287 17 79.

Пашпарт серыя _____ № _____ Выданы _____

Падпіс _____ Дата _____

СКАНВОРД + ЛАБИРЫНТ

Склаў Яўген ЛЯХАЎ.

Сканворд і лабірынт з адвазковымі і арыфмічнымі заданнямі.

Арыфмічныя заданні:

- Рэгіён у Афрыцы — т.зв. Арабскі Захад
- Касавы атрыбут у магазіне
- Эфірная алейная расліна
- Валат, асілак у манголаў, гук пры мегафоне
- Узмацняльны гук пры мегафоне
- Страва з тоўчанай бульбы
- Пляцоўка для баскетбола
- Месяца для гандлю ў розніцу
- Рыжскі к/ф «Найсціс» Гранатэа-бранзалет
- Маэстра, паважаны мастак, музыкант
- Пясчаны масіў у пустынях Афрыкі
- Шаблон, штамп, узор
- Афіцыйны дакумент
- Містар — к/ф з удзелам Георга Отса
- Буйныя астравы ў сістэме Нова-Сібірскай
- Вулкан на востраве Сіцылія
- Дэталі гусеніцы танка, трактара
- Аўта-ціматэлаборанты на спец. маршруце
- Свойская жывёліна
- Пачатак музыкальнага твора са слабай долі
- Перапынак на тэатральнаму
- Балет Юліяна Глябова
- Пляцоўка для вышэйшай школы
- Механічнае папярэдняе тэстант
- Каштоўная алейная ср. культура
- Парада палюўніц сабак
- Другая назва леапарда
- Брута мінус нета
- Катэгарыя забарона
- Перапынак на тэатральнаму
- Мабільны цакавы транспарт
- Механічнае папярэдняе тэстант
- Каштоўная алейная ср. культура
- Хімічны элемент, галаген
- Колішні чэмпіён свету па шахматах
- Літаратурнае адрывішча
- Прыгожы камень з падводных рыб
- Сцяжына пляцоўка ў цырку
- Драпежная рыба, т.зв. галавешка
- Жывёлавод у Манголіі
- Рыба сямейства сельдцовых
- Дрэва, якое харчуе шаўч. капрада
- Прадукты, рэчы на прылаўку

ВЕРХАНЕСЯ
УБХУГААБМДЗ
ГНАПЎДАША
ЗДЯДІЛСМАР
ВРТЕПЯЬСХН
ІАПАЛІКПОЛУ
НСКЎІМАНЦАК
СЎАЛАНТДКБЮ
КБРККРАЖНАР
ОНЭРТЫДАГАЛ
СТСЫКІАРАРО

ЛАБИРЫНТ. На гэты раз у лабірынце пашуканыя словы з геаграфічнай карты. У дужках пазначана колькасць літар у словах. Літары сплэтаюцца ў словы па гарызантальнай (злева направа і справа налева) і па вертыкальнай (зверху ўніз і знізу ўверх), але не па дыяганалі. Гэта традыцыйныя правілы. Адно слова ў якасці ўзору пазначана.

ШАХМАТЫ

Пад рэдакцыяй майстра спорту Уладзіміра СЫЧОВА

БАРАЦЬБА БЕЗ КАМПРАМІСАЎ
 Дваццаць гадоў таму (у 1988 годзе) ў Маскве праходзіў чарговы чэмпіянат краіны, у якім удзельнічалі вельмі многія моцныя шахматныя.

Акрамя барацьбы за прызававыя месцы, удзельнічалі змагаліся таксама за спецыяльныя прызы, якія прызначалі розныя арганізацыі.

Адзін з такіх прызоў, які ўсеагульна савет добраахвотнага фізкультурна-спартыўнага таварыства прафсаюзаў адзначыў Валерыя Салава, называўся «Бескампраміснасць у барацьбе».

З семнаццаці згуляных на турніры партый трынаццаць (!) Салаў адкладваў — вельмі красамоўнае сведчанне яго бескампраміснасці. І хоць паядынак з

гросмайстрам Аляксандрам Бяляўскім, які гуляў белымі, закончыўся нават датэрмінова, сваім прынцыпам Салаў не здрадзіў. У становішчы, якое ўзнікла пасля даволі «жорсткай» гульні з абодвух бакоў, у чорных лішняя пешка, «падараваная» ім белымі ў спадзяванні захапіць ініцыятыву. Гэты «набытак», вядома ж, не бярэцца ў разлік — іх задача ўвесці ў гульні каня, і тады вызначальна будзе аголенае становішча белага караля. Салаў вяртае саперніку пешку і знаходзіць эфектыўны шлях скамансалавацца ўсе свае сілы, падпарадкаваў іх адной мэце — атацы на караля праціўніка. Гэта частку паядынку ён праводзіць вельмі дакладна (гл. дыяграму).

24. ...c5! 25. Сb7 Сc8! 26. Сg2 Сb7 27. f3 (Гэтая мера вымушана, яна абароняе слана ад размену, але аслабляе пазіцыю і служыць фактычна прызнаннем яе поўнай бесперспектыўнасці) 27. ... Kf5 28. Сb2 Лa8 29. Лd3 h6 30. Фc1 Сc6 31. Сc3 Лa2 32. Фb1 Лa8 33. Фd1 Крh7 34. Сe1 Фg5 35. Фd2 Фg6 36. h4 Фh3 37. Фf2 Лa1 38. Крh2 g5 39. Сh3 Кh4.

У гэты бязрадаснай пазіцыі белыя пратэрмінавалі час.

МОГИЛЕВСКИЙ ГОРИСПОЛКОМ СООБЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА НА ПРАВО ЗАКЛЮЧЕНИЯ ДОГОВОРОВ АРЕНДЫ ЗЕМЕЛЬНЫХ УЧАСТКОВ В Г. МОГИЛЕВЕ

Аукцион состоится 24.07.2008 года в 15.00 по адресу: г. Могилев, ул. Первомайская, 28а, зал заседаний

Адрес земельного участка	Площадь	Срок аренды	Цель использования	Кадастровый номер	Начальная цена (руб.)	Сумма задатка (руб.)
1. ул. Криулинина в р-не дома № 12	0.0169 га	3 года	Установка и обслуживание торгового павильона по продаже продовольственных товаров	740100000002004668	1 049 000	105 000
2. ул. Крупской в р-не дома № 123	0.0224 га	3 года	Установка и обслуживание торгового павильона по продаже продовольственных товаров	740100000002004664	1 639 000	164 000
3. ул. Турова в р-не дома № 2а	0.0195 га	3 года	Установка и обслуживание торгового павильона по продаже продовольственных товаров	740100000002004670	1 274 000	127 000
4. ул. Фатина в р-не дома № 6	0.0270 га (в том числе площадью 0.0207 га водоохранный зона р. Днепр)	3 года	Установка и обслуживание торгового павильона по продаже мяса и мясной продукции собственного производства	740100000006002248	1 723 000	172 000

ПРИМЕЧАНИЕ:

- Для участия в аукционе необходимо в срок, указанный в извещении подписать соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона и предоставить в уполномоченную организацию следующие документы: а) заявление на участие в аукционе; б) заверенную банком копию платежного поручения о внесении задатка на расчетный счет № 3642017441709 Могилевского городского исполнительного комитета в филиале № 700 ОАО АСБ «Беларусбанк», код 536, УНН 700123787 (разовый платеж); в) копию документа, содержащего идентификационные сведения (для физических лиц); г) доверенность, удостоверенную нотариально, если в аукционе участвует представитель физического лица, паспорт; д) документ, подтверждающий полномочия представителя юридического лица; е) копии учредительных документов и свидетельства о государственной регистрации юридического лица, индивидуального предпринимателя.
- Всем желающим предоставляется возможность предварительного ознакомления с предметом аукциона.
- Победитель обязан возместить расходы, связанные с подготовкой и проведением аукциона, подготовкой документации, необходимой для его проведения.
- Заявления и документы принимаются уполномоченной организацией (МГУКПП «Центр по землеустройству») по адресу: г. Могилев, ул. Первомайская, 28а, каб. 206 в рабочие дни с 08.00 до 17.00. Последний день приема заявлений — 18.07.2008 года до 17.00. Заключительная регистрация участников аукциона — 24.07.2008 года с 14.00 до 14.40 по каб. 206.

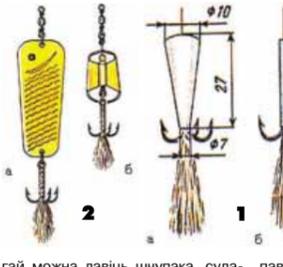
Контактный телефон в г. Могилеве 22 11 63

КЛЁВА!

Майстэрня «БАРОДКА»

«Бародка» карыстаецца вялікай папулярнасцю сярод рыбалоўаў Кіеўскай вобласці. З яе дапамо-

гай можна лавіць шчупака, судак, жэраха, акуня і іншых драпежных рыб. Сярод нетрадыцыйных трафейў — чахонь, галавень, язь. Сама па сабе «бародка» не з'яўляецца гарантыяй поспеху, яна толькі ўваходзіць у снасць для лоўлі гэтых рыб.

Калі вы хочаце паспрабаваць лавіць з дапамогай «бародкі», вам спатрабца сярэдняй моцы спінінг даўжынёй 2,5—2,8 метра, інерцыйная катушка тыпу «Неў-

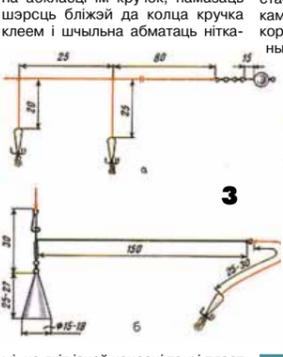
ВЫКАРЫСТАННЕ «БАРОДКІ» ПРЫ ЛОЎЛІ

Рыба	Месца лоўлі	Колер «бародкі»	Даўжыня «бародкі», мм	№ трайніка	Заўвагі
Акунь	V—VI	Шэры	<50	5-7,5	Асабліва ў пахмурнае надвор'е
	IX—X	Белы	<50	5-7,5	
Жэрах	IX—X	Чорны	50	5-7,5	Асабліва ў пахмурнае надвор'е
	V—VIII	Белы	50—80	7,5—8,5	
	V—VIII	Шэры	50—80	7,5—8,5	
	V—VIII	Чорны	50—80	7,5—8,5	
Судак	III—V	Белы	80—90	7,5—10	Асабліва ў месцавую ноч
	VI—X	Шэры	80—90	7,5—10	
Шчупак	Позняя восень	Чорны	80—90	7,5—10	Асабліва ў месцавую ноч
	Пасля нерасту	Белы	90—150	8,5—10	
Шчупак	Пасля нерасту	Шэры	90—150	8,5—10	Асабліва ў месцавую ноч
	Пасля нерасту	Шэры	90—150	8,5—10	

скай», асноўная лёска дыяметрам 0,6 і для павадка — 0,35—0,40, у чорнай адзіназначнай або трайнячой кручкі, грузілы ў форме шарыка вагой 32 грамы.

«Бародку» вяжуч на кручку. Яна можа быць вырабленая з тлушчых пёраў, бабовога меху, шэрсці барана, кошкі, але лепш за ўсё — казінай. Для гэтай тэрабы спачатку зрабіць пучок валасінак адвольнай даўжыні, раўнамерна абкладзі і кручок, намазваць шэрсць бліжэй да колца кручкі клеям і шчыльна абматаць нтка-

мі, на якія існуюць тонкі пласт клею. Калі пасля высыхання «бародку» вы паспрабуеце выдзіраць з яе некалькі валасінак, але гэта не атрымаецца, — значыць, прынада

зробленая добра. У розную пару года рыба аддае перавагу «бародкам» рознага колеру.

«Бародку» можна манціраваць з пенапластавым паплаўкам (мал. 1, а) або з белым кембрыкам (мал. 1, б), які некаторыя аматары абляпляюць тонкай фольгай. Можна дадаць у пучок шарцінак 3—4 стужкі навагодняга «дожджыка». «Бародкамі» можна абсталёваць блешні, якія верціцца і хвістаюцца, але ў гэтым выпадку шэрсць павінна быць у два разы карацейшай (мал. 2, а, б).

Збіраючы снасць наступна чынам. **Першы варыянт.** Лёску прапускаюць праз усе колцы спінінга, пасля цоўляна павінна заставацца паўтара метра свабоднай лёскі, да

якой і мацуецца снасць. Спачатку да асноўнай лёскі прыв'язваюць два павадкі, таксама з лёскі, працягваюць іх праз паплаўку, да канцоў павадкоў далучаюць кручкі з «бародкамі».

Затым паплаўку перасоўваюць на цаў кручкова. З дапамогай вертлюжка мацуець грузіла (мал. 3, а).

Другі варыянт. Грузіла мацуецца да асноўнай лёскі з дапамогай шпількі-засцежкі, да якой мацуецца таксама металічны павадок, а да яго — павадок з лёскі з паплаўкай «бародкай» (мал. 3, б).

У абодвух выпадках снасць закідаюць і даюць ёй апусціцца на дно. Затым прыўдымаюць кончык вуздына, адводзячы яго трохі ўбок, і намотваюць лішак лёскі на катушку. Трыма кароткімі рыжымі перамячваюць снасць на дне, ізноў выбіраюць лішак лёскі — так дадуць, пакуль снасць не пакажэцца каля берага. У вадзе «барод-

ка» рухаецца скачкамі і прыцягвае гледзішны драпежнік. Так ловяць у асноўным акуня і судак. Калі ж палыванне ідзе на шчупака, то катушку круціць паўсюль і павольна цягнуць снасць па дне. Падчас праводка можна спыніць снасць на 1—2 секунды і затым ізноў пачынаць падмотку.

Трэці варыянт снасці выкарыстоўваецца для лоўлі жэраха. Яна не апускаецца ў ваду, а застаецца на пльыву дзякуючы вялікаму конусападобнаму паплаўку з корка або пенапласту з будаваным грузілам. На такую снасць лепш ставіць «бародкі» з кембрыкамі (мал. 3, в). Пасля за-

вернення снасці для далёкага закіду ў тым, што на значным аддаленні ад рыбалова лешч прынада барз больш адважна і راشука. Але тут ёсць і істотныя недахопы. На вялікай адлегласці цяжкі падкормліваць рыбу, з павелічэннем вагі грузіла губляецца адчувальнасць снасці. Але галоўны недахоп, на мой погляд, у тым, што чым карцей вуздына, тым больш размашываецца патрабаванне падсечкі. А гэта выклічае выкарыстанне тонкіх павадкоў. Справа ў тым, што пры падсечцы даводзіцца ўлічваць правісанне лёскі, а таксама рабіць паплаўку на вугал, які ўтвараецца паміж часткам лёскі ад паплаўка да прынады і асноўнай лёскай. Чым больш глыбіня ў месцы лоўлі, тым гэты вугал большы. Пры размашыванні падсечкі, нават калі паствіць павадок 0,17—0,20 міліметра, лёска пры заходзе буйнага лясца можа абаравацца. З падсечкамі гэта здараецца радзей.

Лоўля лясца з берага акрамя ўсяго іншага патрабуе ад рыбалова ўсёдакладнасці і чярпення. Пры гэтым поспех часцей спадарожнічае тым, хто лепш ведае сітуацыю на вадаёме. Па берагах некаторых вадазаводшчыц, напрыклад, размешчаныя разнастайныя базы адпачынку. У летні час лясчатнікі амаль немагчыма знайсці ціхае абасоннае месца. Таму лоўля часта абмяжоўваецца ранішнімі або вячэрнімі гадзінамі. І яшчэ.

Калі ў месцы вуздына на паверхню вышля пажыраваць верхаводка, якая раз-пораз катруха паплавок, лешч браць прынаду не будзе. У гэтым выпадку лепш за ўсё перайсці на лоўлю дойкай.

Мал. 4. Аснастка для далёкага закіду.

У. КАЗАНЦАЎ.

Парады бывалых лоўля лясца з берага

Як паказвае практыка, пры лоўлі буйнога лясца ў ранішняе і вячэрні час, а таксама ў пахмурнае надвор'е, калі ён добра бярэцца, трэба ставіць павадок з мяккай лёскі дыяметрам 0,17—0,20 міліметра. А вась у яснае сонечнае надвор'е ён павінен быць зноў танэйшым. Калі ж вы ловіце на доўкі ўначы, тонкімі павадкамі завіна заставіцца паўтара метра свабоднай лёскі, да

якой і мацуецца снасць. Спачатку да асноўнай лёскі прыв'язваюць два павадкі, таксама з лёскі, працягваюць іх праз паплаўку, да канцоў павадкоў далучаюць кручкі з «бародкамі».

Затым паплаўку перасоўваюць на цаў кручкова. З дапамогай вертлюжка мацуець грузіла (мал. 3, а).

Другі варыянт. Грузіла мацуецца да асноўнай лёскі з дапамогай шпількі-засцежкі, да якой мацуецца таксама металічны павадок, а да яго — павадок з лёскі з паплаўкай «бародкай» (мал. 3, б).

У абодвух выпадках снасць закідаюць і даюць ёй апусціцца на дно. Затым прыўдымаюць кончык вуздына, адводзячы яго трохі ўбок, і намотваюць лішак лёскі на катушку. Трыма кароткімі рыжымі перамячваюць снасць на дне, ізноў выбіраюць лішак лёскі — так дадуць, пакуль снасць не пакажэцца каля берага. У вадзе «барод-

ка» рухаецца скачкамі і прыцягвае гледзішны драпежнік. Так ловяць у асноўным акуня і судак. Калі ж палыванне ідзе на шчупака, то катушку круціць паўсюль і павольна цягнуць снасць па дне. Падчас праводка можна спыніць снасць на 1—2 секунды і затым ізноў пачынаць падмотку.

Трэці варыянт снасці выкарыстоўваецца для лоўлі жэраха. Яна не апускаецца ў ваду, а застаецца на пльыву дзякуючы вялікаму конусападобнаму паплаўку з корка або пенапласту з будаваным грузілам. На такую снасць лепш ставіць «бародкі» з кембрыкамі (мал. 3, в). Пасля за-

вернення снасці для далёкага закіду ў тым, што на значным аддаленні ад рыбалова лешч прынада барз больш адважна і راشука. Але тут ёсць і істотныя недахопы. На вялікай адлегласці цяжкі падкормліваць рыбу, з павелічэннем вагі грузіла губляецца адчувальнасць снасці. Але галоўны недахоп, на мой погляд, у тым, што чым карцей вуздына, тым больш размашываецца патрабаванне падсечкі. А гэта выклічае выкарыстанне тонкіх павадкоў. Справа ў тым, што пры падсечцы даводзіцца ўлічваць правісанне лёскі, а таксама рабіць паплаўку на вугал, які ўтвараецца паміж часткам лёскі ад паплаўка да прынады і асноўнай лёскай. Чым больш глыбіня ў месцы лоўлі, тым гэты вугал большы. Пры размашыванні падсечкі, нават калі паствіць павадок 0,17—0,20 міліметра, лёска пры заходзе буйнага лясца можа абаравацца. З падсечкамі гэта здараецца радзей.

Лоўля лясца з берага акрамя ўсяго іншага патрабуе ад рыбалова ўсёдакладнасці і чярпення. Пры гэтым поспех часцей спадарожнічае тым, хто лепш ведае сітуацыю на вадаёме. Па берагах некаторых вадазаводшчыц, напрыклад, размешчаныя разнастайныя базы адпачынку. У летні час лясчатнікі амаль немагчыма знайсці ціхае абасоннае месца. Таму лоўля часта абмяжоўваецца ранішнімі або вячэрнімі гадзінамі. І яшчэ.

Калі ў месцы вуздына на паверхню вышля пажыраваць верхаводка, якая раз-пораз катруха паплавок, лешч браць прынаду не будзе. У гэтым выпадку лепш за ўсё перайсці на лоўлю дойкай.

Мал. 4. Аснастка для далёкага закіду.

У. КАЗАНЦАЎ.

Чытайце ў наступным нумары

Адчыніце, калі ласка, дзверы!
 Чым звычайна займаюцца ўлетку студэнты? Хто чым... Хтосьці едзе ў вёску да бабулі-дзядулі, хтосьці — адпачывае на моры... Варыянтаў шмат. А вась некаторыя шукаюць магчымасць зарабіць крыху грошай. Але тут сам сабой напрашваецца пытанне: а кім уладкавацца, дзе знайсці працу? Аказваецца, ёсць шмат варыянтаў працаўладкавання студэнтаў. Асабліва ўлетку. Узяць тую ж сферу абслугоўвання ці адпачынку. Але гэта, сапраўды, складана...

Сёння Месяц

Апошняя квадра. Месяц у сузор'і Рыбаў.

Сонца	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск	4.38	21.46	17.08
Віцебск	4.19	21.44	17.25
Магілёў	4.28	21.36	17.08
Гомель	4.34	21.23	16.49
Гродна	4.55	21.59	17.04
Брэст	5.05	21.50	16.45

Імяніны
 Пр. Варнава, Варфаламея, Яўрэма.
 К. КУПАЛЛЕ, Дануты, Эмілі, Яніны, Барталамея, Вільяма.

НАДВОР'Е на заўтра

Гэамагнітны ўзрушэнні

21.06.08 03.06.08
 18.06.08 06.06.08
 15.06.08 09.06.08

ВІЦЕБСК +10...+12°
 МІНСК +10...+12°
 МАГІЛЁў +10...+12°
 ГРОДНА +8...+10°
 БРЭСЦ +8...+10°
 ГОМЕЛЬ +12...+14°

АБАЗНАЧЭННІ:
 ● — німа прыкметных геамагнітных узрушэнняў
 ● — невялікія геамагнітныя узрушэнні
 ● — слабая геамагнітная бура

...у суседзі

ВАРШАВА +22...+24°
 ВІЛЬНЮС +17...+19°
 КІЕў +10...+21°
 МАСКВА +14...+16°
 РЫГА +17...+19°
 С.ПЕЦЯРБУРГ +14...+16°

24 чэрвеня

1900 год — нарадзіўся Кузьма Чорны (Мікалай Карлавіч Рамановіч), вядомы беларускі пісьменнік. З 1923 года член літаратурнага аб'яднання «Маладняк», у 1926—1931 гадах старшыня літб'яднання «Звышля». У 1938 годзе быў неабгрунтавана арыштаваны, цэлы год правёў у мінскай турме. З 1941 года — у эвакуацыі ў Маскве, удзельнічаў у выданні газет «Раздвімае фашысцкую гэдзіну», «Аўтар раманаў «Зямля», «Трэцце пакаленне», аповесці «Лявон Бешумар», «Люба Лук'янская», шматлікіх апавяданняў, твораў драматургіі. Перакладу на беларускую мову А. Пушкіна, М. Гогаля, М. Горкага, Я. Гашка і іншых.

1812 год — армія Напалеона фарсіравала Нёман, уварваўшыся на тэрыторыю Расійскай імперыі. Пачатак Айчынай вайны.

«Жанчына ніколі не бачыць тэле, што мужчына робіць для яе, але вельмі добра бачыць тое, чаго ён для яе не робіць».

Жорж Куртэлін (1858—1929), французскі пісьменнік.

Усмійнімся!

Хлопец глядзіць па тэлевізары эротыку. З суседняга пакоя бабуля пытаецца:
 — Што ты там глядзіш, унучка?
 — Баявік, бабуня!
 — А хто гэта так моцна стогне?
 — Герой памірае, бабуня!

На ўроку: — Дзеці! Што такое рэч?
 Пеця: — Ну, гэта, напрыклад, кніга, партфель, фуражка.
 Вовчка: — Бляшанка піва з пахмелля — вось гэта рэч!

Я яшчэ з тых, хто вучыўся азбучы па буквары, а не па клавіятуры!

Афіцыйны — наведвальніку: — У нашым рэстаране самыя лепшыя слямакі!
 — Так, ведаю, учора адзін з іх мяне абслугоўваў.